

Datum (inkommet svar)	Typ av svarande (kommun/bolag/region/bransch org.)	Har befintliga Gröna lån?	Remissvaret har genomgått politisk behandling	Projekt-kategori	Avsnitt	Kommentar	Föreslagen ändring
2023-10-02	Region	Ja	Nej			Region ../.. tillstyrker kommitténs förslag på alla punkter. Vi tycker generellt att en anpassning mot taxonomin på EU nivå är välkommen.	-
2023-10-05	Region	Nej	Nej	Gröna byggnader	6.3.2	Att testa en byggnads lufttätethet är svårt på stora byggnader	Tillåt en alternativ metod som bedöms likvärdig, likt stycke om termografering
2023-10-05	Kommunalt bolag	Ja	Nej	Gröna byggnader	6.2.1 (3.1.6)	Vi har ett aktuellt byggprojekt med prel. byggstart november 2023, byggnaderna i projektet utförs med platsgjuten stomme och kommer att klara kraven för Gröna byggnader så som de är utformade idag. Vi har inte möjlighet att ställa om för att bygga med klimatförbättrad betong steg 2. Vi har resonerat kring förslaget tillsammans med vår byggentreprenör och dennes betongleverantör (../..) och utöver de direkta merkostnaderna till följd av högre pris per m ³ , har vi identifierat två svåra problem med den klimatförbättrade betongen: a) Klimatförbättrad betong steg 2 har en lägre värmeutveckling vilket kräver extern värmeförsel vid platsgjutning i låga temperaturer, vilket i praktiken innebär eftervärmning med elslingor eller dieselaggregat vid gjutning vintertid. b) Klimatförbättrad betong steg 2 är inte tillräckligt testad för utomhuskonstruktioner så som balkonger och loftgångar, vilket medför en ökad risk för framtida reparationskostnader.	Krav på klimatförbättrad betong steg 2 bör inte införas.
2023-10-09	Kommun	Ja	Nej			../.. kommun ser positivt på de föreslagna kriterierna för gröna lån. Vi tror och hoppas att de skärpta miljökraven kommer att stödja Sveriges kommuner i att förbättra sitt hållbarhetsarbete och anser att kraven är väl avvägda och tydligt formulerade.	
2023-10-10	Kommun	Ja	Nej			../.. kommuns reflektion är att kravställningen i ramverket för berättigade projekt har blivit mer konkret och i vissa avseenden skarpare. För kommunens verksamheter blir det med detta enklare att avgöra om åtgärder faller inom ramarna för ett Grönt lån //tillägg från mail: vilket gör att man i tidigt skede kan ta beslut om att ansöka. Tydligheten kan också få effekten att omställningsarbetet drivs på, något som	

						välkomnas. // Det bör även bli enklare för Kommuninvest att avgöra vilka projekt som är berättigade till lån eftersom strukturen har anpassats efter EU-taxonomin.	
2023-10-10	Kommun	Ja	Nej		6.3.4	[...]kunna lämnas ut till Kommuninvest på begäran9.	[...]kunna lämnas ut till Kommuninvest på begäran.
2023-10-10	Kommun	Ja	Nej			//tillägg från mail: ..//.. kommun ser inte några hinder för att införa krav på klimatförbättrad betong utan infasningsperiod.//	
2023-10-12	Kommun	Nej	Nej			Hänvisning till eget ramverk	
2023-10-17	Region	Nej	Nej			Region ..//.. ser positivt på att kriterier på gröna lån förtydligas och även att EU´s regelverk om taxonomin återspeglar sig i kriterierna. Föreslaget regelverket kring gröna lån kommer att ställa krav på en ökad specifikation av projekt vid ansökan om lån samt ett ökat behov av uppföljning av genomförda projekt och om anläggningarna lever upp till kriterierna under investeringens livslängd.	Hur detta ska gå till eller om lån kan eller ska omvärderas om investeringen med tiden inte visar sig uppfylla kriterierna framgår inte av remissen. Om de utökade kraven på grön långivning även avspeglar sig i prissättningen framgår heller inte. Det bör även finnas ett ekonomiskt incitament för att nyttja gröna lån istället för vanliga lån som inte kräver motsvarande insatser
2023-11-01	Kommun	Nej	Ja			Förslaget till nya kriterier för Gröna lån är väl sammanfattade och väl motiverade. De nya kriterierna upplevs möjliggöra finansiering av fler typer av miljö- och klimatrelaterade projekt antingare då grund- och uppföljningskrav har anpassats och tydliggjorts för respektive projektkategori. Den borttagna tröskeln sett till energieffektiviseringsåtgärders storlek och relativförändring ses som positivt.	
2023-11-01	Kommun	Nej	Ja			Den succesiva och kategorivarierande anpassningen till EU:s taxonomi upplevs utifrån svensk kontext som rimlig. I viss mån kan de nya kriterierna och kravställningarna dock komma att leda till högre och ökade konsult- och administrationskostnader vilket skulle kunna minska incitament att söka Gröna lån då en fördyrning av projektbudgeten kan leda till att de mer förmånliga lånevillkoren upplevs minska något i relation till den dyrare totalkostnaden. I sammanhanget då aktören även får mer data och	

						lokala resultat med klimatberäkningar så kan detta vara marginellt, men kan vara värt att beakta. I fråga om det är möjligt eller rimligt att införa krav på klimatförbättrad betong med eller utan infasningsperiod kan vi inte svara på i nuläget.	
2023-11-02	Kommun	Nej	Ja			Kommunstyrelsen beslutar att ställa sig bakom av Kommuninvest föreslagna kriterier avseende Gröna lån.	
2023-11-03	Kommun	Ja	Ja	3	3.1.1	De nya förslaget bidrar till ökad möjlighet att uppfylla kraven för gröna lån. Det är kompetens och resurs krävande att arbeta med kravställning vid upphandling och tekniskbeskrivning för att uppfylla kriterier för gröna lån, ett arbete som pågår men är omfattande att hålla ihop för mindre kommuner. Stöd och vägledning önskas. Är det möjligt och rimligt att, med eller utan infasningsperiod, införa krav på klimatförbättrad betong? Ja	
2023-11-03	Kommun	Ja	Nej	4	4.1	Hög grad, möjliga kriterier och rimliga att uppfylla. Det ökar förutsättningarna att ansöka om gröna lån. I hög grad bidragande för kommunens omställningsarbete.	
2023-11-03	Kommun	Ja	Nej	5	5.1	Det ökar förutsättningarna att ansöka om gröna lån	
2023-11-03	Kommun	Ja	Nej	6	6.3	Samma krav som innan, det är rimliga krav som bidrar till kommunens miljö- och energieffektiviseringsarbete.	
2023-11-03	Kommun	Ja	Nej	6	6.3.3	Det är rimliga krav som bidrar till kommunens hållbarhetsarbete.	
2023-11-03	Kommun	Ja	Nej	6	6.3.4		Kommentar från kommunen. Kompetensökning krävs för kommunens arbete med kravställning vid upphandling för att uppnå detta.
2023-11-03	Kommun	Ja	Nej	6.5	6.5.1	Det nya förslaget bidrar till ökade möjligheter att uppfylla kriterier för gröna lån vid renoveringar. Det är mycket positiva kriterier för kommunens omställningsarbete, det är dock kompetens och resurskrävande.	
2023-11-03	Kommun	Ja	Nej	6	6.7	Förslaget ser mycket bra ut.	Fråga från kommunen: Kommer det kompletteras med riktvärden i alla kategorier? Bra om det är tydligt vilka möjligheter som finns till gröna lån innan ansökan så man kan avgöra om det är läge att ansöka eller ej. Om det ej blir riktvärden så kanske det kan kompletteras med konkreta exempel.
2023-11-03	Kommun	Ja	Nej	9		Det kan bli mer utmanande att möta kriterierna men bedömer att det ser ok ut.	

2023-11-03	Kommun	Ja	Nej	10	10.1		Fråga från kommunen: Kan det kompletteras med konkreta exempel?
2023-11-06	Kommun	Ja	Nej			..//.. ser de föreslagna kraven som fullt möjliga och rimliga att uppfylla.	..//.. skulle önska att återanvändning av material i byggnationen skulle vävas in i kriterierna.
2023-11-06	Kommun	Ja	Nej			..//.. ser positivt på att antalet kriterier utökas så att fler projekt kan inrymmas som gröna	Önskvärt vore dock att alla beviljade projekt lades i en "pott" vid upplåning.
2023-11-06	Kommun	Ja	Nej				Önskvärt vore också om ansökan kunde förenklas ytterligare och att man ser över om all information som efterfrågas används, så att det blir värt den administrativa insatsen även för mindre projekt. Även möjlighet att slå ihop flera mindre projekt av samma karaktär skulle uppskattas, t ex upprustning med energieffektivisering.
2023-11-06	Kommun	Ja	Nej			(I vilken utsträckning anser ni att de föreslagna kriterierna kan vara bidragande i ert eget omställningsarbete?) Det är ett bra stöd och en drivkraft.	
2023-11-06	Kommun	Ja	Nej			..//.. anser att det är rimligt med en infasningsperiod så att redan pågående projekt, som var tänkta att ansökas om i efterhand, inte bli drabbade.	Återigen vill vi påtala att återanvänd betong borde vara en del i kriterierna. Framför allt när det kommer till infrastruktur (exempelvis järnväg) återanvänder kommunen mycket betong.
2023-11-06	Kommun	Ja	Nej			Eskilstuna kommun skulle gärna se en ökad rabatt för gröna lån med någon eller några punkter, förutsatt att det inte försämrar konkurrenskraften totalt sett och leder till dyrare lån. Det skulle öka drivet ytterligare och även göra det administrativt lönsamt att söka gröna lån.	
2023-11-06	Kommunalt bolag	Ja	Nej	Kriterier inom Större renoveringar	6.5.1	Större renoveringar och ombyggnationer.	Lyft bort olagligt deponerat avfall från punkt 11.1 till punkt 8 då det kopplar till avfall. Skapa kriterier om projekt kopplat till illegal avfallshantering?

2023-11-06	Regioner	Nej/Ja/Ja	Nej			Det är både klokt och nödvändigt att se över regelverket då det påverkar Kommuninvests egna möjligheter att emittera gröna obligationer som i slutändan kommer medlemmarna till godo. Kraven från marknads aktörer skärps hela tiden och om regelverket ses för slappt kan obligationerna ratas till förmån för andra emittenter som ställer skarpare och mer uppdaterade krav. Å andra sidan innebär en alltför omfattande skärpning av regelverket att risken ökar för att regionernas investeringar finansieras med annat än gröna lån. Om regionen inte tycker det är värt kostnaden att nå alltför stränga krav kanske man sänker den klimatmässiga ambitionsnivån i hela investeringen. I detta fall skulle (för) stränga krav kunna leda till ett sämre utfall för hållbarhetsarbetet. Risken för ett sådant utfall ökar när regionernas ekonomi generellt försämras	I förslaget har Kommuninvest ofta ställt krav i enlighet med EU:s taxonomi, men i vissa fall gått hårdare fram och i andra fall lättat på kraven. Det är inte alltid helt tydligt varför man har valt att göra andra avvägningar än EU. Ett förtydligande på den punkten skulle underlätta förståelsen för förslaget.
2023-11-06	Regioner	Nej/Ja/Ja	Nej			Överlag är kraven i förslaget till nytt regelverk möjliga att uppnå, men det är hela tiden en avvägning mot kostnadssidan. Specifikt innebär kravet på klimatförbättrad betong högre investeringskostnader och då räcker kanske inte 2 punkter lägre upplåning för att få ihop kalkylen. Å andra sidan kan krav på klimatförbättrad betong driva på utvecklingen, vilket minskar kostnadsnackdelen för denna typ av betong. Krav som idag är på gränsen kan kanske ses som naturliga om 5-10 år.	
2023-11-06	Regioner	Nej/Ja/Ja	Nej	Övriga åtgärder	6.7	Oklart om kravet d) vatten- och energisnåla tappvattenarmaturer är möjliga att nå inom värden.	
2023-11-06	Regioner	Nej/Ja/Ja	Nej	Energi	5 och 6.3.1	Fokus i förslaget ligger på minskad energiförbrukning, men man skulle kunna argumentera för att det är minskning av koldioxidutsläpp som bör eftersträvas. I sådana fall kanske en fjärrvärmeanslutning är viktigare än att installera elektriska värmepumpar.	
2023-11-07	Branschorganisation	-	-		3.2	Remissförslaget har tydliga referenser till kraven i taxonomin. Till skillnad från taxonomin ställer inte Kommuninvest några krav på socialt ansvarstagande för att få billigare lån. Borde "Gröna lån" döpas om till "Hållbara lån" och kompletteras med krav på socialt ansvarstagande för att även driva den samhällsutvecklingen framåt? På samma sätt som vi kan bidra till en omställning som är bra för miljön och klimatet, har vi även en roll att spela i en utveckling som är bra för samhället och människorna. Genom att	

						kontrollera riskerna i hela värdekedjan och ställa krav på socialt ansvarstagande i exempelvis upphandlingar kan energiföretagen bidra till en utveckling som är positiv för människorna.	
2023-11-07	Branschorganisation	-	-		4.2.2	Hållbarhetsbesked för biobränslen är helt i linje med REDII-III vilket innebär att kraven är rimliga och möjliga att uppfylla för kommunala aktörer	
2023-11-07	Branschorganisation	-	-		3.1.4	Det står att "Fjärrvärmeanläggningar som använder sig av förbränning för hela eller delar av sin energiproduktion ska vidta åtgärder för att minska andelen plast med fossilt ursprung."Kriteriet om att minska andelen plast behöver ses över då det lägger ansvaret på kommunala värmeverk att rätta till andras fel och brister uppströms, som de har svårt att påverka. Behovet av att minska nedskräpning av plast är oerhört stort. Samtidigt som mängden plast inte ser ut att minska inom en överskådlig framtid och återvinning av plast har en långsam utveckling. ../.. föreslår att kriteriet formuleras om så att "anläggningen ska bidra till att andelen plast minskas i avfallet, exempelvis genom att tillämpa Avfall Sveriges och Energiföretagens Branschöverenskommelse om kvalitetssäkring av avfallsbränsle."	Fjärrvärmeanläggningar som använder sig av förbränning för hela eller delar av sin energiproduktion ska bidra till att minska andelen plast med fossilt ursprung i avfallet, exempelvis genom att tillämpa Avfall Sveriges och Energiföretagens Branschöverenskommelse om kvalitetssäkring av avfallsbränsle.
2023-11-07	Branschorganisation	-	-		4.1	Förtydligande av villkoret "Överföring, distribution och lagring av el".	Använd taxonomins formulering rörande Överföring och distribution av el (avsnitt 4.9 i taxonomin) för att tydliggöra vilka projekt som är berättigade för gröna lån, se nedan: " Verksamheten uppfyller ett av följande kriterier: 1. Infrastrukturen eller utrustningen för överföring och distribution finns i ett elsystem som uppfyller åtminstone ett av följande kriterier: (a) Systemet är det sammanlänkade europeiska systemet, dvs. de sammanlänkade kontrollområdena i medlemsstaterna, Norge, Schweiz och Förenade kungariket, och dess underordnade system. (b) Mer än 67 % av den nyanslutna produktionskapaciteten i systemet understiger tröskelvärdet för produktion på 100 g koldioxidekvivalenter per kWh, beräknat utifrån livscykeln i enlighet med elproduktionskriterierna, under en rullande femårsperiod. (c) Den genomsnittliga emissionsfaktorn för nätet, som beräknas som de totala årliga utsläppen från kraftproduktion som är ansluten till systemet, delade med den totala årliga nettoelproduktionen i systemet, ligger under tröskelvärdet på 100 g koldioxidekvivalenter per kWh, beräknat utifrån livscykeln i enlighet med elproduktionskriterierna, under en rullande femårig

						period. Infrastruktur för att upprätta en direkt anslutning eller utvidga en befintlig direkt anslutning mellan en understation eller ett nät och en produktionsanläggning som är mer växthusgasintensiv än 100 g koldioxidkvaliteter per kWh beräknat utifrån livscykel, är inte i överensstämmelse.”
2023-11-07	Branschorganisation	-	-		4.2.2	Om fossila avfallsfraktioner används ska anläggningen vidta åtgärder <u>för att minska andelen plast med fossilt ursprung</u> , bland annat genom att leva upp till Avfall Sveriges och Energiföretagens Branschöverenskommelse om kvalitetssäkring av avfallsbränsle. Se kommentar under 3.1.4 och förslag till ändring i nästa kolumn.
2023-11-07	Branschorganisation	-	-		4.2.3	Nuvarande text och tre punkterna under ”Förslag till nya kriterier” är direkt hämtad från taxonomin.
2023-11-07	Branschorganisation	-	-		4.2.4	Den fetmarkerade texten nedan bör tydliggöras med hur det ska bevisas vilken energikälla som är använd. ”Förnybara och/eller fossilfria energikällor ska primärt användas som råvara/material för tillverknigen. Den maximalt tillåtna andelen fossila energikällor är 5 procent. ”
2023-11-07	Branschorganisation	-	-		5.2	Begreppen energianvändning och energiförbrukning blandas ihop. Det är bättre om man skriver ” <i>energianvändning</i> ” konsekvent i stället för ”energiförbrukning”. Energi kan ju inte förbrukas bara omvandlas.
2023-11-07	Branschorganisation	-	-		7.2.4	Investeringsprojektet ska utgöras av t.ex. trottoarer, cykelbanor och fotgångarområden, installationer för elektrisk laddning och tankning med väte .
2023-11-07	Kommun	Ja	Ja			... tillstyrker ändå förslaget då stadens fortsatta omställningsarbete troligtvis kommer innebära att kriterierna över tid kommer att uppfyllas. På grund av att ... ramverk inte helt motsvarar de kriterier som finns i Kommuninvests förslag kan vi initialt få något begränsade möjligheter att låna grönt via Kommuninvest. Dock förväntas stadens pågående omställningsarbetet leda till att ... även framöver kommer att ha möjlighet till att låna grönt via Kommuninvest. De nya kriterierna kommer förmodligen att påverka framtida anpassningar av ... egna ramverk och därmed få påverkan på de krav som ställs utifrån nya hållbara investeringsprojekt i kommunkoncernen

2023-11-08	Region	Ja	Ja		3.6.1	Att införa krav på klimatförbättrad betong enligt de kriterier som föreslås anses vara möjligt och rimligt. Med eller utan infasningsperiod är inte avgörande.	
2023-11-08	Region	Ja	Ja			Det behöver framgå tydligt från början vad som ska återrapporteras, så att förutsättningar för återrapportering säkerställs i projekteringen.	
2023-11-08	Region	Ja	Ja		3.3.2	Där relevant, vore det önskvärt om dokumentation från etablerat system för miljöcertifiering kunde användas i samband med ansökan av lån för att undvika dubbelarbete.	
2023-11-08	Region	Ja	Ja			Föreslagna kriterier har potential att vara bidragande i organisationens egna omställningsarbete. Däremot kan en alltför betungande ansökningsprocess innebära att resurser inte finns för att göra ansökan om Gröna lån, trots att investeringen görs.	
2023-11-08	Region	Ja	Ja	Gröna byggnader	6.3.4	Skrivfel: "... på begäran9."	"... på begäran."
2023-11-08	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		...//.. ställer sig positiva till förslag till nya kriterier för Gröna lån. De föreslagna kriterierna ligger i linje med och stödjer målbilder och insatser i "Hållbara ...//.. 2030". Föreslagna förändringar innebär en ambitionshöjning och syftet är att främja kommunsektorns omställning, samtidigt som det ska fungera i praktiken för kommuner och regioner.	

2023-11-08	Kommun	Ja	Ja	Gröna byggnader	Förslaget till nya kriterier för nya och befintliga bostadshus och lokaler förväntas inte väsentligen påverka bolagens möjlighet att beviljas Gröna lån givet nuvarande ambitionsnivå för byggnation inom ../..kommunkoncern.
2023-11-08	Kommun	Ja	Ja	Förnybar energi	Kraven på bioenergibaserad energiproduktion skärps i förslaget där andelen fossil energi i energimixen begränsas från nuvarande 10 procent till maximalt 5 procent. Då ../..:s produktion till 100 procent består av biobränsle har heller inte denna förändring någon negativ påverkan
2023-11-08	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar	Krav på energiprestanda föreslås oförändrat i förslag till nya kriterier, de är redan idag mer långtgående än EU-taxonomin krav. Däremot införs krav på klimatförbättrad betong för de investeringsprojekt där betong till betydande del ingår. Vidare så ställs högre krav på lufttäthet och termisk integritet, samt upplysningskrav gällande klimatkrav i upphandling.
2023-11-08	Medlemsorganisation	-	-		../.. har varit del i utvecklingen av förslaget till ramverk som nu remitteras, genom representant i Kommuninvests miljökommitté för grön finansiering. Därmed har vi kunnat följa utvecklingen baserat på både erfarenheter från beviljade projekt och nya branschinitiativ. I detta skede lämnar vi övergripande synpunkter på arbetssätt och förhållandet till EUs taxonomi för hållbara aktiviteter, för att kraven ska vara både pådrivande, realistiska och förankrade. ../.. ser det som avgörande och positivt att förslagen har förankrats med berörda branschorganisationer, främst Svenskt Vatten, Energiföretagen Sverige, Svensk Betong, Avfall Sverige/avfallsbolag samt Sverige allmännyttan och IVL angående klimatkrav på byggnader. Det är värdefullt att denna bredare remiss ger utrymme för synpunkter från låntagare och andra intressenter, vilket också underlättar för införandet. En anpassning till EU:s regelverk och praxis är önskvärd för att underlätta för både låntagare och långgivare och för att samordna med andra initiativ och krav. Samtidigt anser vi det vara viktigt att det gjorts motiverade avsteg från EU:s taxonomi. ../.. ser liksom de flesta aktörer i Sverige

						mer positivt än vad som avspeglas i taxonomin på möjligheterna att hållbart tillvarata resurser såsom bioenergi, biogas, biodrivmedel och energiutvinning ur avfall.	
2023-11-09	Kommun	Nej	Nej	Dricks-vatten		Kravet om att vattentäkterna ska ha erhållit nödvändiga tillstånd och vara skyddade genom fastställt vattenskyddsområde. Förstår andemeningen men samtidigt är det väldigt långa processer att få igenom ovanstående och investeringsbehoven i befintliga anläggningar kan behöva löpa parallellt med vattendomsansökan och framtagandet av skyddsföreskrifter. Detta kan påverka våra mindre anläggningar där det saknar vattendom och skyddsområde.	
2023-11-09	Kommun	Nej	Ja	Generell kommentar		Kommunstyrelsen bedömer att förslaget till stor del förtydligar nuvarande kriterier och ser positivt på förslaget i sin helhet. Dock betonas vikten av att taxonomianpassningen sker successivt så att förändringarna inte försvårar möjligheterna för kommunerna att ta gröna lån eller ökar administrationen kopplat till processen.	

2023-11-09	Myndighet	-	-	3.1 Grundkrav för Berättigade projekt	<p>Nytt förslag till grundkrav är att projekt ska ingå i det systematiska miljöarbetet i den ansökande kommunen/regionen och relatera till nationella, regionala eller lokala miljö- och klimatmål med syfte att bland annat minska och/eller undvika klimatpåverkan, anpassa samhällen, bebyggd miljö och verksamheter till klimatförändringar, inklusive investeringar i lösningar för att minska klimatrelaterade risker, förebyggande och begränsning av föroreningar, hållbar vattenanvändning samt skydd av biologisk mångfald och sunda ekosystem och återställande av skadade ekosystem. .../... ser positivt på de nya föreslagna grundkraven men saknar i förslaget beskrivningar om hantering av påtagliga risker för målkonflikter. Sådana risker uppstår exempelvis vid nybyggnation eller exploatering som kräver ändrad markanvändning, exempelvis när växtlighet tas bort och marken hårdgörs för ny bebyggelse. Det påverkar biologisk mångfald och redan befintliga ekosystemtjänster, så som resiliens mot effekterna av ett förändrat klimat. Stora mängder kol finns inbundet i befintlig växtlighet, jordoch marklager. SLU är exempel på ett universitet som tagit fram metoder för att beräkna kolinnehåll i olika typer av habitat, jordoch marklager. Det finns uppenbara risker att om dessa målkonflikter inte hanteras i kriterierna, så kan en ny bebyggelse eller anläggning beviljas stöd från Kommuninvest gröna lån samtidigt som den ändrade markanvändningen innebär att skog och jordlager försvinner, vilket leder till förluster av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och kollager. Förlust av sistnämnda leder till att bundet kol frisläpps som koldioxid till atmosfären. Sådana utsläpp kan vara betydligt mycket större än vad kompensationsåtgärder klarar att neutralisera inom rimlig tid. Sverige har i internationella sammanhang åtagandet att öka inbindningen av koldioxid inom den så kallade LULUCF-sektorn.</p>	<p>Myndigheten skulle gärna se att det tillfördes ett kriterium i grundkraven för berättigande av projekt. Ett kriterium som beaktar målkonflikter och minskar risker för förändrad markanvändning - som leder till förluster av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och kollager. Det finns metoder att beräkna kollager, bland annat framtagna av SLU, och olika metoder att på vetenskaplig basis fastställa naturvärden. Förslagsvis bör utredningsmaterial kunna uppvisas som klargör om ansökande projekt lett till nämnda typ av förluster eller inte, ett första steg i ett sådant material bör kunna vara att sökande ska visa på tidigare markanvändning för att en bedömning ska kunna göras om ytterligare utredning behöver tillfogas ansökan eller ej.</p>
------------	-----------	---	---	---------------------------------------	--	--

2023-11-09	Myndighet	-	-		<p>4.2.1 Generella kriterier för användning av betong</p> <p>...s krav, som är publicerade i kriterietjänsten på webben, minskar klimat- och miljöpåverkan samt energianvändning. Kraven täcker sammantaget livscykelperspektiv och är mätbara funktions-, process- eller kompetensbaserade krav. (... (...)) arbetar för närvarande med att ta fram krav som syftar till att minska klimatpåverkan från betonganvändning. I detta arbete, som sker tillsammans med en mängd aktörer och ska testas i ett projekt, så har vi tidigt i processen stött på invändningar mot att direkt använda Svensk betongs kravnivåer. Bland annat kan nämnas att det uppskattningsvis finns cirka 600-700 betongrecept, skriften täcker en bråkdel av dessa. Svensk Betong var vid ett möte med oss inte redo för att ... skulle basera skarpa krav, på högst tillåtna klimatpåverkan, för de betongsorter som nämns i deras skrift. ... arbetar därför tillsammans med andra aktörer för att ta fram krav som ser till hela kedjan i betonghantering i bygg- och anläggningsprojekt och baserar kraven på olika sätt genomföra olika åtgärder för att minska klimatpåverkan. Här är Svensk Betongs skrift ett av de underlag vi använder, men inte det enda. ...s krav planeras att publiceras under 2024. Kraven består även av tillämpningsanvisningar och texter om hur kraven följs upp och kan verifieras och påverkar hållbarhet positivt. ... rekommenderar därför att det även hänvisas till myndighetens mer heltäckande stöd och krav i Kommuninvests ramverk för gröna lån</p>	<p>Vid avsnittet rekommenderar ... att det även hänvisas till ...s stöd och krav i kriterietjänsten. De övergripande klimatkraven som är avsedda att ställa vid upphandling av projektering eller entreprenader (både total och utförande) av byggnader och anläggningar syftar att minska inte bara betongens klimatpåverkan utan även andra material och andra aktiviteter klimatpåverkan. Genom att bara lyfta upp betong finns risk för suboptimering.</p>
2023-11-09	Myndighet	-	-		<p>5.2.1 Generella kriterier för användning av betong</p> <p>Var god se vår kommentar om avsnitt 4.2.1, ovan</p>	<p>Vid avsnittet rekommenderar Myndigheten att det även hänvisas till ...s stöd och krav i kriterietjänsten. De övergripande klimatkraven som är avsedda att ställa vid upphandling av projektering eller entreprenader (både total och utförande) av byggnader och anläggningar syftar att minska inte bara betongens klimatpåverkan utan även andra material och andra aktiviteter klimatpåverkan. Genom att bara lyfta upp betong finns risk för suboptimering.</p>

2023-11-09	Myndighet	-	-		6.2.1 Generella kriterier för användning av betong	Var god se vår kommentar om avsnitt 4.2.1, ovan.	Vid avsnittet rekommenderar/.. att det även hänvisas till/..s stöd och krav i kriterietjänsten. De övergripande klimatkraven som är avsedda att ställa vid upphandling av projektering eller entreprenader (både total och utförande) av byggnader och anläggningar syftar att minska inte bara betongens klimatpåverkan utan även andra material och andra aktiviteter klimatpåverkan. Genom att bara lyfta upp betong finns risk för suboptimering
2023-11-09	Myndighet	-	-		6.3.1 Energiprestanda	Klimatpåverkan av energianvändningen även i nya byggnader utgör stora delar av byggnadens klimatpåverkan under dess livscykel./.. har krav som avser att uppnå energieffektivare nya byggnader. Dessa krav finns på bas, avancerad och spjutspetsnivå, samtliga nivåer har högre ambitionsnivå än BBR, basnivå är 25% bättre än BBR29. Det finns krav som ligger i linje med BBR-beräkning men även krav för svensk "passivhusstandard". Kraven består även av beräkningsstöd och tillämpningsanvisningar och texter om hur kraven följs upp och kan verifieras./.. arbetar med att utförligt se till att/..:s krav och kriterier är tillämpningsbara, verifierbara och effektiva och leder till lågt, både värme- och övrigt energibehov. Kraven är även integrerade i Energihjälpen vilket är ett hjälpmedel för energiuppföljning genom byggprocessen och för färdig byggnad. Energihjälpen är framtagen av SKR, SVEBY, Energimyndigheten och/.. i samverkan. Energihjälpen är också publicerad på myndighetens webb tillsammans med kriterierna./.. rekommenderar därför att det även hänvisas till myndighetens mer heltäckande stöd och krav i Kommuninvests ramverk för gröna lån.	Vid avsnittet rekommenderar/.. att det även hänvisas till/..s stöd och krav i kriterietjänsten.

2023-11-09	Myndighet	-	-		6.3.2 Lufttäthet och termisk integritet	<p>..//.. har krav som avser att uppnå lufttäta byggnader. Dessa krav finns på bas, avancerad och spjutspetsnivå. Kraven uppdateras nu och kommer publiceras i början av nästa år. Kraven är baserade på och fungerar som hävstång för ByggaL:s material. Kraven består även av tillämpningsanvisningar och texter om hur kraven följs upp och kan verifieras och påverkar hållbarhet positivt. ..//.. rekommenderar därför att det även hänvisas till myndighetens mer heltäckande stöd och krav i Kommuninvests ramverk för gröna lån.</p>	Vid avsnittet rekommenderar ..//.. att det även hänvisas till ..//..s stöd och krav i kriterietjänsten.
2023-11-09	Myndighet	-	-		6.3.3 Klimatkrav material och byggprocess	<p>..//.. har krav som avser att uppnå mindre klimatpåverkan från byggande. Dessa krav finns på bas, avancerad och spjutspetsnivå. Kraven är baserade på och fungerar som hävstång för de allmänt accepterade beräkningsregler som finns i branschen samt på Boverkets klimatberäkningsregler. ..//.. krav, som är publicerade i kriterietjänsten på webben, minskar klimatpåverkan. Kraven täcker sammantaget livscykelperspektiv och är mätbara funktions-, process- och kompetensbaserade krav. Kraven består även av beräkningsstöd och tillämpningsanvisningar och texter om hur kraven följs upp och kan verifieras och påverkar hållbarhet positivt. ..//.. rekommenderar därför att det även hänvisas till myndighetens mer heltäckande stöd och krav i Kommuninvests ramverk för gröna lån</p>	Vid avsnittet rekommenderar ..//.. att det även hänvisas till ..//..s stöd och krav i kriterietjänsten
2023-11-09	Myndighet	-	-		6.3.4 Upplyningskrav av kopplat till klimatberäkning och upphandling	<p>Se kommentar om 6.3.3 ovan. ..//.. rekommenderar därför att det även hänvisas till myndighetens mer heltäckande stöd och krav i Kommuninvests ramverk för gröna lån.</p>	Vid avsnittet rekommenderar ..//.. att det även hänvisas till ..//..s stöd och krav i kriterietjänsten.

2023-11-09	Myndighet	-	-		6.5.1 Energiprestanda	Vid avsnittet rekommenderar ../.. att det även hänvisas till ../..s stöd och krav i kriterietjänsten	
2023-11-09	Myndighet	-	-		6.7 Kriterier inom Övriga åtgärder	../.. har krav som avser att uppnå energieffektivare vid partiella renoveringsinsatser byggnader. Dessa krav finns på bas, avancerad och spjutspetsnivå. Kraven finns för fönster och glaspartier, för lufttätethet, väggar, golv, tak, dörrar, ljuskällor och belysning, rör och pumpar, ventilation och annan installation med mera. Dessa utgår från erfarenheter från BeBo och BeLok med fler initiativ. Kraven består även av beräkningsstöd och tillämpningsanvisningar och texter om hur kraven följs upp och kan verifieras. ../.. arbetar med att utförligt se till att ../..:s krav och kriterier är tillämpningsbara, verifierbara och effektiva.. ../.. rekommenderar därför att det även hänvisas till myndighetens mer heltäckande stöd och krav i Kommuninvests ramverk för gröna lån.	Vid avsnittet rekommenderar ../.. att det även hänvisas till ../..s stöd och krav i kriterietjänsten
2023-11-09	Myndighet	-	-		7.2.1 Generella kriterier för användning av betong	Var god se vår kommentar om avsnitt 4.2.1, ovan. Vid avsnittet rekommenderar ../.. att det även hänvisas till ../..s stöd och krav i kriterietjänsten. De övergripande klimatkraven som är avsedda att ställa vid upphandling av projektering eller entreprenader (både total och utförande) av byggnader och anläggningar syftar att minska inte bara betongens klimatpåverkan utan även andra material och andra aktiviteterets klimatpåverkan. Genom att bara lyfta upp betong finns risk för suboptimering	

2023-11-09	Myndighet	-	-		8.2.1 Generella kriterier för användning av betong	Var god se vår kommentar om avsnitt 4.2.1, ovan.	Vid avsnittet rekommenderar ..//.. att det även hänvisas till ..//..s stöd och krav i kriterietjänsten. De övergripande klimatkraven som är avsedda att ställa vid upphandling av projektering eller entreprenader (både total och utförande) av byggnader och anläggningar syftar att minska inte bara betongens klimatpåverkan utan även andra material och andra aktiviteter klimatpåverkan. Genom att bara lyfta upp betong finns risk för suboptimering.
2023-11-09	Myndighet	-	-		9.2.1 Generella kriterier för användning av betong	Var god se vår kommentar om avsnitt 4.2.1, ovan.	Vid avsnittet rekommenderar ..//.. att det även hänvisas till ..//..s stöd och krav i kriterietjänsten. De övergripande klimatkraven som är avsedda att ställa vid upphandling av projektering eller entreprenader (både total och utförande) av byggnader och anläggningar syftar att minska inte bara betongens klimatpåverkan utan även andra material och andra aktiviteter klimatpåverkan. Genom att bara lyfta upp betong finns risk för suboptimering.
2023-11-09	Myndighet	-	-		Generell kommentar	..//.. vill även uppmärksamma Kommuninvest på myndighetens stöd kopplat till Arbetsrättsliga villkor enligt ILO:s kärnkonventioner och Hållbara leveranskedjor. Detta stöd kan bidra till att uppfylla EU Taxonomins Minimum safeguards. Avtalsvillkoren för hållbara leveranskedjor är under revidering för att linjera med förslag till kommande EU-direktiv, Corporate Sustainability Due Dilligence Directive.	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej		3.1.6	..//.. kommun tror att kraven på klimatförbättrad betong kan vara rimliga men att en infasningsperiod vore rimlig. Kravet i remissversionen skulle kunna leda till att få projekt är berättigade i dagsläget.	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej		3.3.1	..//.. kommun ser positivt på att de här kraven även gäller vid tillbyggnad.	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej		5.2	..//.. kommun ser positivt på förslaget på ändrat kriterium.	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej		9.2.3	Kriterier i sista stycket skulle kunna tydliggöras genom punktform eller tydligare kommatering.	Den producerade biogasen används direkt för: • el- eller värmeproduktion, eller • uppgraderas till biometan och tillförs naturgasnätet eller • används som fordonbränsle eller • råvara inom den kemiska industrin

2023-11-09	Kommun	Ja	Nej		10.3.2	../.. kommun delar kommitténs uppfattning om att det är mer rimligt med en pragmatiskt inriktad kravställan	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej		11.3.2	../.. kommun delar kommitténs uppfattning om att det är mer rimligt med en pragmatiskt inriktad kravställan	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej	Generell kommentar		I vilken utsträckning är de föreslagna kriterierna möjliga och rimliga att uppfylla för kommunala aktörer?: ../.. ser de föreslagna kraven som fullt möjliga och rimliga att uppfylla.	../.. skulle önska att återanvändning av material i byggnationen skulle vävas in i kriterierna.
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej	Generell kommentar		I vilken utsträckning anser ni att de föreslagna kriterierna kan vara bidragande i ert eget omställningsarbete? Kriterierna kan vara bidragande genom att de sätter en branschpraxis att förhålla sig till.	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej	Generell kommentar			Om en ökad rabatt övervägs för grön utlåning är det viktigt att Kommuninvests prissättning bibehålls på en konkurrenskraftig nivå även för andra lån. Det är särskilt relevant för kommuner, liksom ../.. kommun, som även lånar via egna marknadsprogram
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej	Generell kommentar			Möjlighet att slå ihop flera mindre projekt av samma karaktär skulle uppskattas, till exempel upprustning med energieffektivisering
2023-11-09	Kommunalt bolag	Nej	Nej		9.1	Bör gå att uppfylla Gröna lån-kraven för berättigade projekt 9.1 (omfattar även infrastruktur/ledningsnät för vattenhantering, i vårt fall överföringsledningar).	
2023-11-09	Kommunalt bolag	Nej	Nej		9.2.1	Bör ej heller vara något problem med att uppfylla kriterier för användning av betong 9.2.1 eller miljökriterier och klimatkriterier för dricksvattenförsörjning 9.2.2.	
2023-11-09	Kommunalt bolag	Nej	Nej		9.2.2	9.2.2 är så formulerade att de torde vara användbara för fler ledningsnätprojekt i stort.	
2023-11-09	Kommunalt bolag	Nej	Nej	Generell kommentar		Svårt att bedöma kraven avseende nettoenergiförbrukning. Men det borde inte bli problem, ex utifrån tillverkning av biogas i det nya verket.	

2023-11-09	Kommunalt bolag	Nej	Nej	Generell kommentar		Kravet att övervaka/mäta metanläckage kan möjligen bli svårt att uppnå, kan vara problematiskt i ett reningsverk.	
2023-11-09	Kommunalt bolag	Nej	Nej	Generell kommentar		Kravet på användning av klimatförbättrad betong kräver mer påläsning i ex "Vägledning klimatförbättrad betong". Är angivet i projektets hållbarhetsplan att vi ska utreda möjligheten/rimligheten att använda klimatförbättrad betong. Den bedömningen påverkas naturligtvis av om vi kommer att söka gröna lån.	
2023-11-09	Kommunalt bolag	Nej	Nej			Idag uppfyller vi inte alla kriterier under kapitel 8 om avfallshantering. Vissa delar arbetar vi med idag t.ex. insamling av flytande fett från hushåll. Andra delar är mer osäkra om vi kommer kunna uppfylla, t.ex: Uppfyller vi kriteriet i 8.2.2 om vi har dispens från utsorteringskrav på bioavfall i 3 kap, avfallsförordningen? Vi uppfyller inte 10 § i 3 kap, avfallsförordningen, om att sortera ut plast vid mottagning av bygg- och rivningsavfall. Kvalitetssäkring av restavfall sker inte idag, vad jag vet. Krav på beräkningar av klimatpåverkan har vi idag, men de är inte kvalitetssäkrade.	
2023-11-09	Kommunalt bolag	Nej	Nej	6 Gröna byggnader	6.3.4		"Se över denna punkt och förtydliga vad ni menar. Frågor som uppkommer med nuvarande skrivelse är till exempel: Är det byggskedet A1-A5 som ska beräknas? Se i så fall över skrivelse "byggnadens livscykelbaserade utsläpp". För vilka produktkategorier ska utsläppen beräknas? Samma kategorier som ingår i en klimatdeklaration? Vad menar ni med GWP? GWP används ju för att översätta olika växthusgasers effekt på klimatet? En hel byggnad har ju inte ett GWP? Förtydliga vilken dokumentation som ska kunna lämnas på begäran. Är det klimatdeklarationen som ska kunna lämnas på begäran?"

2023-11-09	Kommunalt bolag	Nej	Nej	Generell kommentar		Jag skulle också vilja få med till Kommuninvest att se över krav på gränsvärden för koldioxid i stället för att specificera krav för endast stomme och betong. Gränsvärden skulle leda till genomtänka materialval och också utformning av byggnad. Här finns också möjlighet att främja projekt som minskar spill och transporter om A1-A5 ska beräknas. Genom gränsvärden får dom med klimatkrav som helhet och inte bara på stomme och materialet betong.
2023-11-09	Kommunalt bolag	Nej	Nej	Generell kommentar		I övrigt håller jag med om input från mötet att det inte är omöjligt för oss att klara kraven men att det ändå höjer ribban och att vi måste utveckla arbetssätt och kravställning. Vilket ses som positivt då det styr mot kommunens övergripande mål "En modern samhällsplanering som möter nuvarande och kommande generationers behov" och "En ekologiskt hållbar och klimatneutral kommun" samt också mål som återfinns i kommunens miljöstrategiska program.
2023-11-09	Kommunala bolag	Nej	Nej	Betong		Allt i remissen ser bra ut, förutom inom ett område som behöver justeras en aning. Kraven på klimatförbättrad betong kommer inte att fungera inom överskådlig tid på alla nya energi- och infrastrukturanläggningar, inom till exempel VA, El och Fjärrvärme/Kraftvärme med mera. Detta då kvalitets-, livslängdskrav och motståndskraften i den betong som används i till exempel vatten- och avloppsreningsverk, energianläggningar för el och fjärrvärme/kraftvärme m.fl. liknande infrastrukturanläggningar, måste klara extremt tuffa krav och långa livslängder. Därför bör kraven på klimatförbättrad betong för den typen av anläggningar relateras till vad som finns att tillgå på den kommersiella marknaden. På sikt är detta säkert inget problem alls, men inledningsvis är det ett stort problem i vissa tillämpningar.

2023-11-09	Branschorganisation	-	-	Gröna byggnader	3.1.6	<p>I den första kravpunkten görs en hänvisning till standarden SS-137003 för optimering av mängden betong i byggnaden. Baserat på innehåll och text i SS-137003 blir denna hänvisning felaktig och får därför ingen effekt. Motivering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Betongstandarden SS-137003 ger tillverkaren ramarna för betongens sammansättning, tillverkning och provning utifrån de funktionskrav som ställs på betongen i den aktuella konstruktionen, framförallt baserat på hållfasthet och exponeringsklass. SS-137003 anger minimikrav, dvs den utgör inget hinder för användning av betydligt "högre betongkvalitet" än vad som är syftet med "rätt betong på rätt plats". SS-137003 måste i grunden följas för all konstruktiv betong i Sverige, det är därför aldrig en fråga/val för låntagaren. - Angående kravställning av "rätt betong på rätt plats - vilket vi antar är syftet med kravpunkten - så är det helt korrekt att det är en viktig del för att uppnå så låg klimatpåverkan som möjlig för byggnaden som helhet. Men tyvärr svårt att uttrycka som ett krav som bör vara tydligt och mätbart för att bli effektivt. Vi ser i dagsläget en utmaning att formulera en sådan kravställan, se förslag till ändring. Formuleringen enligt förslaget: "Rätt betong på rätt plats, i enlighet med den vägledning som den svenska betongbranschens aktörer utvecklat[1], ska avspeglas i differentieringen av betongkvaliteter för olika applikationer." är korrekt - men vi ser en svårighet i att följa upp kravet på ett tydligt och rättvist sätt. 	<p>Alt 1. Den första kravpunkten tas bort. Alt 2. Kravställa "rätt betong på rätt plats" med en beskrivande formulering: "Tillämpning av rätt betong på rätt plats ska beaktas i projektering och produktion i enlighet med den vägledning som den svenska betongbranschens aktörer utvecklat[1]. Resultatet avspeglas i en differentiering av betongkvaliteter i projektets olika applikationer. Genomförandet under projekteringen ska dokumenteras och därefter följas upp och verifieras i produktionen." Verifieringen skulle kunna bestå i en dokumentation från projektering och produktion. Kravet är inte tydligt mätbart men bör ändå uppfylla syftet att skapa en medvetenhet och lärande kring att detta är en viktig del för att uppnå optimal klimatreduktion.</p>
2023-11-09	Branschorganisation	-	-	Gröna byggnader	3.1.6	<p>Den andra kravpunkten är effektiv och i linje med andra kravställare som på liknande sätt hänvisar till Svensk Betongs Vägledning. I syfte att skapa förutsättningar för varje projekt att hitta goda och kreativa lösningar ur ett helhetsperspektiv rekommenderar vi att kravet ställs på byggnaden totalt där delar får viktas ihop så att all betong i byggnaden i sin helhet uppfyller kravet uttryckt i reducerad mängd CO2. Exempel på det sättet att ställa kravet ges i Svanens kriterier.</p>	<p>Förslag till kravställan på nivå 2 enligt Svensk Betongs Vägledning: "Klimatpåverkan för den betong som används för olika funktioner ska åtminstone vara 20 procent lägre än aktuell branschreferensnivå. Detta innebär, som ett minimum, användning av klimatförbättrad betong enligt nivå 2 i vägledningen. Som alternativ får andra betongtyper inom systemet användas och viktas ihop för totala mängden betong i byggnaden, om det kan visas att resultatet i klimatbelastning global warming potential (GWP) blir detsamma eller lägre."</p>

2023-11-10	Kommun	Ja	Nej	Allmän kommentar	Den nuvarande ränterabatten av 0,02 procent skulle för en liten kommun i glesbygd som ../.. framförallt vara lönsamt vid stora lån. Kostnader för administrativt arbete versus ränterabatten är inte i balans. Därmed uppnås syftet med det Gröna Lånet, ett incitament till miljöarbetet, inte fullt ut.
2023-11-10	Kommun	Ja	Ja	Allmän kommentar	Kommunens bedömning är att det är positivt att förslaget inleder den tidigare beslutade taxonomianpassningen av ramverket för gröna lån. Det underlättar bedömningen och jämförbarheten för gröna projekt och gröna lån samt ökar förståelsen och tydliggör hur pengar används i ett hållbarhetsperspektiv. Kommunen tycker även att det är passande att införandet av förslaget planeras ske i en takt och omfattning som beaktar kommunernas egna förutsättningar samt att det även är positivt att själva syftet är att utveckla gröna finansieringskriterier som lämpar sig för användning i och för kommuner
2023-11-10	Kommun	Ja	Ja	Allmän kommentar	Kommunen anser att förslagets krav på systematiskt miljöarbete i projekt såväl som förslagets rekommendation att upphandlare ställer miljö- och klimatkrav som ett sätt att minska bygg- och anläggningsmaterialens klimatpåverkan är rimligt. Förslagets krav och rekommendationer tydliggör kommuners behov av att inneha hållbarhetskompetens samt behovet av struktur och styrning för hållbarhet inom organisationer
2023-11-10	Kommun	Ja	Ja	Gröna byggnader	Kommunen anser att det är bra att förslaget för Gröna byggnader uppmuntrar men inte kravställer miljöcertifiering. Det tillåter kommuner att fokusera på att minska bygg- och anläggningsmaterialens miljö- och klimatpåverkan för att om önskvärt vid senare tillfällen arbeta med certifieringsförfaranden.

2023-11-10	Kommun	Ja	Ja	Klimatförbättrad betong		Gällande förslagets krav på användning av klimatförbättrad betong anser kommunen att det vore önskvärt med en infasningsperiod för att skapa ökad insikt hos byggprojektens parter om konsekvenser av förändrade ämnesegenskaper. Betongbranschen jobbar med att utveckla alternativ för bindemedel och betong för minskad klimatpåverkan. Frågeställningar förekommer huruvida betonginblandningar är tillräckligt utredda gällande följder och konsekvenser av förändrade betongegenskaper såsom tex uttorkningstid, hållfasthet och långsiktig hållbarhet
2023-11-10	Kommun	Ja	Ja	Vattenhantering		Kommunen anser att förslaget gällande generella utgångspunkter och rekommendationer, förnybar energi, avfallshantering, avloppshantering och vattenhantering är i huvudsak rimliga. Dock kan möjligheten att ansöka om gröna lån påverkas för vattenprojekt där vattenskyddsområde är på gång men ännu inte är infört. Även vattenläckagenivå kan påverka hur kommunen tänker kring gröna lån, dock är ambitionen att nuvarande införande av fjärravlästa vattenmätare tydligt kommer minska kommunens vattensvinn. Kommunen ställer sig frågan om förslagets kravnivåer på vattenläckage är mer rimliga på platser i Europa som har dålig vattentillgång. Kravnivåer kanske med fördel kan anpassas till Sveriges ofta goda tillgång på vatten? För avloppsvattensprojekt kan ansökan om gröna lån påverkas av kravnivåer på energiförbrukning. Det förekommer anläggningar där färre är anslutna än vad tillstånd medger samt att kommunen har en relativt stor tillskottsvattenmängd. Båda dessa faktorer gör att verken drar mer energi än optimalt.
2023-11-10	Kommun	Ja	Ja	Förnybar energi		Kommunen noterar att förslaget gör skillnad på biobränsle och fossilt bränsle i värme- och elproduktion men likställer de två när man behandlar biogena koldioxidutsläpp och fossila koldioxidutsläpp på samma sätt gällande drivmedel. Kommunen föreslår att förslaget kan innehålla mer information om hela värdekedjor för biobaserade produkter, tex eventuella krav på ingående, nya eller återvunna, råvaror och komponenter. Det skulle kunna underlätta kommuners arbete mot en cirkulär och biobaserad ekonomi och ett grönare samhälle. Förslagsvis skulle kapitel 3.1.1 Justeringar i grundkrav kunna utökas från nuvarande a, b, c till a, b, c, d där d blir: transformera värdekedjan genom att efterfråga biobaserad eller återvunnen råvara i ingående delar och komponenter. Samt att under 7.2.3 Persontransport på väg, komplettera i första meningen med alternativt pluginhybrider med el i kombination med hållbara biodrivmedel som etanol och HVO

2023-11-10	Kommun	Ja	Ja	Allmän kommentar		Sammanfattningsvis är kommunens bedömning att förslaget är i huvudsak rimligt och möjligt för kommunens verksamheter och bolag att uppfylla under en infasningsperiod. Kommunens möjlighet att få Gröna lån beviljade för framtida gröna projekt bedöms kunna påverkas i viss mån men inte i någon större utsträckning. Förslaget kan bidra till kommunens omställningsarbete och stötta och förbättra tvärfunktionellt hållbarhetsarbete inom kommunkoncernen. Kommunen ger värdekedjeförslag för biobaserade produkter i kapitel 3.1.1. Det är möjligt och rimligt att med infasningsperiod införa krav på klimatförbättrad betong.	
2023-11-10	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	Förnybar energi	4.1	Kommunen kommer att ha tillverkning av vätgas men främst distribution vilket inte är medräknat i nuvarande förslag. När det gäller biogas finns endast produktion medräknat men kommunen även lagrar och distribuerar denna energiform	
2023-11-10	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	Gröna byggnader	6.3.3	Den gröna omställningen kommer att innebära ökad produktion av fossilfritt stål vilket möjliggör att en byggnad även kan innehålla material av grönt stål	
2023-11-10	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	Hållbara transporter	7.2.7	Utbyggnaden av ..//..s hamn kommer att medföra tillverkning och därmed troligen ett ökat användande av det fossilfria elektrobränslet Emetanol.	
2023-11-10	Kommun	Nej	Ja	Allmän kommentar		..//.. kommun anser att remisstiden varit för kort för att kunna lämna fördjupade svar på de frågeställningar som Kommuninvest önskar svar på. ..//.. kommun ser att förslag till ändrade kriterier skulle kunna innebära att det är möjligt att ansöka om gröna lån för vissa projekt.	
2023-11-10	Kommun	Nej	Ja	Allmän kommentar		De förändringar av kriterier som föreslås ser rimliga ut från ..//.. kommun. Det kommer sannolikt att vara möjligt att uppfylla för att göra en ansökan från kommunen i vissa projekt.	
2023-11-10	Kommun	Nej	Ja	Allmän kommentar		I vilken utsträckning förändrar de föreslagna kriterierna kommunala aktörers möjligheter att ansöka om Gröna lån? ..//.. kommun har svårt att svara på frågan i och med den korta remisstiden.	

2023-11-10	Kommun	Nej	Ja	Allmän kommentar		I vilken utsträckning anser ni att de föreslagna kriterierna kan vara bidragande i ert eget omställningsarbete? Kriterierna kan vara bidragande i vårt omställningsarbete.	
2023-11-10	Kommun	Nej	Ja	Klimatförbättrad betong		Är det möjligt och rimligt att, med eller utan infasningsperiod, införa krav på klimatförbättrad betong? ../.. kommun ser att det säkert är möjligt att införa krav på klimatförbättrad betong, och en infasningsperiod är rimlig att använda för att kommunerna ska kunna ställa om. Det stora problemet blir ökade kostnader samt att produkten måste finnas tillgänglig på marknaden	
2023-11-10	Kommun	Ja	Ja	Allmän kommentar		Kommunledningsförvaltningens bedömning är att Kommuninvests omfattande detaljriktighet i de nya kraven för gröna obligationer riskerar leda till att kommuner och regioner inte bedömer det vara värt mödan att utreda och besvara de komplexa frågorna för att få 2 punkter lägre ränta. Med för rigida regelverk riskeras att miljönyttan uteblir.	
2023-11-10	Kommun	Nej	Nej	Allmän kommentar		De föreslagna kriterierna i sig verkar både möjliga och rimliga att uppfylla. ../.. som är en mindre kommun måste dock ställa sig frågan om efterlevnad av dessa kriterier kräver merarbete och kompetens organisationen inte har. Om det innebär merkostnader som väger tyngre än vad gröna lån genererar uppstår ett negativt netto som i praktiken gör "vanliga lån" mer attraktiva. Vi anser dock att de föreslagna förändringar som presenterats inte har en påverkan på våra möjligheter att ansöka om gröna lån, snarare hjälper de då kriterierna blir förtydligade. Ovan nämnda problematik existerar redan hos den lilla kommunen. Gällande frågan om klimatförbättrad betong har vi inget svar då vi saknar kompetens i frågan. Finns det möjlighet att genomföra ett projekt med klimatförbättrade material inom en rimlig budget i förhållande till alternativet ser vi det som ett självklart val.	
2023-11-10	Kommun	Nej	Nej	Förnybar energi	4.1	Bra med förtydligande av de berättligade projekt som avses	

2023-11-10	Kommun	Nej	Nej	6	6.2, 6.3, 6.5, 6.7	Samtliga förslag till nya kriterier upplevs som en förbättring jämfört mot nuvarande. Både i att efterleva samt att initialt förstå.
2023-11-10	Kommun	Nej	Nej	8	8.1	Bra med utvecklad formulering
2023-11-10	Kommun	Nej	Nej	8	8.2	Samtliga förslag till nya kriterier upplevs som en förbättring jämfört mot nuvarande. Både i att efterleva samt att initialt förstå.
2023-11-10	Kommun	Nej	Nej	9	9.1	Bra med utvecklad formulering
2023-11-10	Region	Ja	Nej	8	8.2.3	Att en anläggning ska ha tillstånd för de fraktioner som hanteras torde vara en självklarhet, och att ett kriterium snarare är utveckling av avfallsfraktioner med ökad cirkularitet och minskade avfallsmängder.
2023-11-10	Region	Ja	Nej	Generell kommentar		Region ..//.. ser att skärpta kriterier för gröna lån är ett bra och viktigt verktyg för att stötta aktörer att såväl minska sina klimatpåverkande utsläpp, möjliggöra klimatanpassningsåtgärder eller andra typer av åtgärder, investeringar eller projekt kopplat till cirkulär ekonomi, skydd av/främjande insatser för biologisk mångfald, förebyggande och begränsning av föroreningar, hållbar vattenanvändning eller åstersällande av skadade ekosystem. Region ..//.. ser positivt på de förslagna nya kriterierna då vi bedömer att dessa kan ge bättre förutsättningar för att beviljade gröna lån bidrar till klimat- och miljöbättre val och satsningar
2023-11-10	Region	Ja	Nej	Generell kommentar		Sveriges Regioner står inför tuffa ekonomiska utmaningar samtidigt som ambitionen och viljan att bidra till en hållbar samhällsomställning och utveckling är stark. Vi ser det som en nödvändig och klok utveckling att skärpa kriterierna så att de på en övergripande nivå, stämmer överens med EU:s gröna taxonomi och instämmer i bedömningen att vi i Sverige kan ha skarpare krav inom vissa områden.

2023-11-10	Region	Ja	Nej	Klimatanpassad betong	Det som föreslås gällande klimatförbättrande betong kan i nuläget ses som en allför stor utmaning, då vi geografiskt inom landet har olika förutsättningar klimatmässigt under ett år och egenskaperna hos klimatförbättrad betong är mer temperaturkänslig. Skarpa krav bedöms dock kunna understödja den utveckling som betongbranschens aktörer redan har initierat.
2023-11-10	Region	Ja	Nej	Hållbara transporter	Samtidigt är det viktigt att så som för kriterier kopplat till hållbara transporter, se till lämpliga drivmedel i svensk kontext, exempelvis för kollektiva persontransporter i glesbygd. Region ..//.. instämmer i att det i svensk kontext, utöver helelektriska fordon, är lämpligt att göra ett tillägg där även fordon drivna på vätgas eller biogas förordas förutsatt att användningen av dessa innebär att växthusgasutsläppen minskar med minst 65 procent jämfört med användning av fossila bränslen. Vi ser att detta kan vara en viktig pusselbit till mer cirkulära flöden och se att de förslagna kriterierna samtidigt kan bidra till mer hållbara och resilienta samhällen när fler än en lösning förordas och restflöden tillvaratas som de resurser de har potential att utgöra.
2023-11-10	Region	Nej	Ja	Generell kommentar	De nya kriterierna påverkar inte själva lydelsen i regionens riktlinje för finansförvaltningen eftersom den hänvisar till själva kriterierna och dess huvudrubriker, vilka inte ändrats i förslaget.
2023-11-10	Region	Nej	Ja	Generell kommentar	Region ..//.. län är i huvudsak positiv till att det sker en uppdatering av ramverket för gröna lån. En generell invändning mot förslaget är att det saknas konsekvensbeskrivningar avseende de nya kraven, vilket är särskilt angeläget i de delar där kraven blir skarpare än EU-taxonomin kriterier. Till exempel är den föreslagna kravställningen på klimatförbättrad betong skarpare än EU-taxonomin vilket torde innebära ekonomiska konsekvenser. Därutöver bedöms flera förslag innebära utökad och omfattande dokumentation och uppföljning.

2023-11-10	Region	Nej	Ja	Generell kommentar		Region ..//..s sammanfattande bedömning är att förslaget kan komma att innebära ökade kostnader att uppfylla de föreslagna kriterierna, men att det utifrån presenterat underlag inte går att avgöra hur stor påverkan är. Därför är regionens uppfattning att förslaget behöver kompletteras med en betydande konsekvensbeskrivning, både i jämförelse med dagens kriterier och i jämförelse med EU-taxonomin	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej	Grundkrav	3.1.4	Ingen kvantifiering gällande krav på åtgärder för att minska andelen plast med fossilt ursprung vid energiproduktion?	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej	Grundkrav	3.2	Varför är inte de föreslagna kriterierna vad gäller avfallshantering och återvinningsgrad lika långtgående som EU-taxonomin?	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej	Grundkrav	3.2	Bra att biodrivmedel kan accepteras för fordon som huvudsakligen används för persontransporter i landsbygdstrafik	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej	Grundkrav	4.2.4	Varför "primärt"? Vätgas från fossil el ska vi väl inte ha i Sverige? Är det el från biogas som avses?	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej	Grundkrav	7.2.5	Räknas räls utan ledning som investeringsprojekt som uppfyller kriterierna för infrastruktur för järnvägstransport?	
2023-11-09	Kommun	Ja	Nej	Grundkrav	10.3.2	Vad innebär det att: "Kriterierna inte uppfyller taxonomikraven. Kommittén har funnit det rimligt med en mer pragmatisk inriktad kravställan som är enklare för kommunsektorns aktörer att implementera, snarare än de detaljerade kriterierna i EU-taxonomin" - den dagen taxonomin klickar in?	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-			Det bör tydliggöras att vissa krav är "Väsentligt bidrag till" och andra är "Inte orsaka betydande skada" och att både kriteriet för "Väsentligt bidrag till" och kriteriet för "Inte orsaka betydande skada" ska efterlevas för taxonomiförenlighet. Dessa kriterier är dock spridda i olika projektkategorier.	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		3.1.1	Lägg till: bolag.	"i den/det ansökande kommunen/regionen/bolagets"
2023-11-10	Branschorganisation	-	-			Lägga till: med låg inbyggd klimatpåverkan	"såsom förnybara energiprojekt, kollektivtrafiklösningar och mer energieffektiva byggnader med låg inbyggd klimatpåverkan"

2023-11-10	Branschorganisation	-	-		3.1.3	Tillstyrker detta med eftertryck: "För projekt som rör fjärrvärmeanläggningar skärps den maximala andelen fossilt bränsle från 10 till 5 procent, där torv räknas som en fossil energikälla."	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		3.1.4	Föreslår ändrad rubrik	3.1.4 Krav på minska andelen plast i energiåtervinning
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		3.1.4	Tillstyrker detta med eftertryck, men med viss omformulering	Fjärrvärmeanläggningar som använder sig av förbränning av avfall för hela eller delar av sin energiproduktion ska vidta åtgärder för att minska andelen plast med fossilt ursprung i avfallet. Detta utgör ett nytt krav i Ramverket.
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		3.1.5	Min bedömning är att Kommuninvest bör ha högre ambitioner gällande materials innehåll av kemiska ämnen. Kriterier bör hämtas från taxonomin och certifieringsystemet Miljöbyggnad	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		3.1.6	Tillstyrker med eftertryck. Väl formulerade kriterier för betong.	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		3.2	Anser att även kriterier för cirkulär ekonomi och resurseffektivitet bör ingå. Tillstyrker avsteg från EU taxonomin gällande energiutvinning ur avfall. Dock viktigt att kriterierna gällande åtgärder för att minska plast med fossilt ursprung i avfall till förbränning tillämpas av sökande.	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		3.2.1	Tillstyrker, men anser att kriterier för Klimatanpassning och Cirkulär ekonomi bör införlivas i ramverket.	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		3.3.1	Tillstyrker.	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		3.3.2	Föreslår att dessa formuleringar läggs till 3.3.1 och kriterierna för energiprestanda: "Där ställs relevanta krav på bland annat byggnadens värmeförlusttal/värmeeffektbehov. Vid nybyggnation eller i samband med konvertering av byggnaders energisystem är det angeläget att hålla nere byggnadens eleffektbehov."	"I nybyggnation eller i samband med konvertering av byggnaders energisystem ska lågt värmeförlusttal/ värmeeffektbehov eftersträvas och det angeläget att hålla nere byggnadens eleffektbehov."

2023-11-10	Branschorganisation	-	-		4.1	Saknas inte "Produktion av värme/kyla med avfall"? Som det i stycke 3.2 sades skulle godkännas.	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		6.1	Tillstyrker	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		6.2	Tillstyrker	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		6.3.1	Tillstyrker, bra förändring	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		6.3.2	Tillstyrker	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		6.3.3	Tillstyrker	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		6.3.4	Tillstyrker, men anser att det inom relativt snar framtid bör införas gränsvärde för klimatpåverkan. Not 9 tycks ha fallit bort.	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		6.5.2	Tillstyrker, med förslag på ändring	Sökande ska lämna upplysningar om vilka miljö- och klimatåtgärder som genomförs i projektet, om klimatpåverkan från byggskedet (LCA modul A1-A5) har beräknats samt om/hur en sådan beräkning beaktas i upphandlingen.
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		6.7	Tillstyrker	
2023-11-10	Branschorganisation	-	-		10.1-10.2	Tillstyrker	

2023-11-10	Kommun	Ja	Nej		<p>I vilken utsträckning är de föreslagna kriterierna möjliga och rimliga att uppfylla för kommunala aktörer? Kriterierna är möjliga och kan vara rimliga att uppfylla på samma sätt som man bygger miljöklassat idag, men det måste framgå varför man ska välja gröna lån, för att EU-taxonomin kräver det i framtiden eller för att Kommuninvest vill stimulera omställningen. En motfråga är om Kommuninvest kommer att ha resurser för att följa upp sanningshalten i inkomna låneansökningar? Blir effekten det tänkta ur ett livscykelperspektiv? (För byggnader krävs bara en LCA-beräkning, men inga värden att uppnå). Många av kriterierna är inte självklara vad som ger klimatnytta. Exempelvis är ett energisnålt hus som drivs med värmepumpar (el) ofta sämre ur ett konsekvensperspektiv än ett som drivs med fjärrvärme fastän antalet kilowattimmar i "energianvändning" är högre i det senare fallet. Vad man sätter för emissionsvärdet för elen är här väsentlig och där kan olika aktörer välja olika. Även träbyggnation ger en variation av klimatberäkningar, om koldioxidlagringen som finns under byggnadens livslängd ska ingå. En annan reflektion är angående tillverkning av vätgas där fossilfria energikällor ska användas för produktionen av vätgas, men eftersom verkningsgraden är så låg för vätgasproduktion skulle den elen kunna göra mer nytta att skickas ut på elnätet. Här är det viktigt att man fokuserar på överproduktion av el som inte behövs i elnätet som vi har vid en del blåsiga dagar.</p>	
2023-11-10	Kommun	Ja	Nej		<p>I vilken utsträckning förändrar de föreslagna kriterierna kommunala aktörers möjligheter att ansöka om Gröna lån?</p> <ul style="list-style-type: none"> • En fråga är hur många punkter som Kommuninvest sänker räntan för gröna lån vilket kan vara olika vid olika räntelägen. Kanske hellre prata procentsats? En tanke är också att man kan ha olika nivåer som för Miljöbyggnad (guld-silver-brons) med olika lånepunkter. Det behöver framgå vilken ekonomisk konsekvens de ökade ambitionerna som till stora delar fördyrar projekt för att vi ska kunna säga om det kommer att innebära att fler söker gröna lån. Ställer Kommuninvest upp från sin sida med ekonomiska morötter kommer aktörerna att lägga tid på att uppfylla kriterierna. • Eftersom det är många tekniska krav och klimatberäkningar som krävs begränsas antalet 	

						sökande kommuner till de som har kompetensresurser varför ansökningar kan minska. Idag är det lite enklare	
2023-11-10	Kommun	Ja	Nej			<p>I vilken utsträckning anser ni att de föreslagna kriterierna kan vara bidragande i ert eget omställningsarbete?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det är bra med externa krav som exempelvis vid certifieringar av miljöbyggnader där inblandade aktörer arbetar för att uppfylla kriterier. Att då även finanssektorn visar framfötterna ger en bra samhällssignal. • Det skulle vara bra om Kommuninvest väljer ut befintliga miljöklassningar på marknaden som svarar upp mot kraven på gröna lån där det räcker att skicka in ett intyg hellre än att skapa egna kriteriemodeller. Det är svajigt beskrivet under 3.3.2. Ett alternativ är att skapa en egen taxonomicertifiering som ger ett marknadsvärde oavsett om man behöver låna eller inte. 	
2023-11-10	Kommun	Ja	Nej			<p>Är det möjligt och rimligt att, med eller utan infasningsperiod, införa krav på klimatförbättrad betong?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käns lite som att man har (//TEXT SAKNAS//) • Det är en fråga om tillgång och efterfrågan för att kravet ska vara rimligt/möjligt. Finns inte produkten att tillgå lokalt och långa transporter krävs blir det inte en klimatnytta och är det överhuvudtaget en brist blir kostnaderna så höga att bara ett fåtal aktörer kan köpa betongen. 	
2023-11-13	Kommun	Nej	Nej	Generell kommentar		..//.. kommun har inte tidigare använt Gröna lån och har valt att besvara remissen på en övergripande nivå.	
2023-11-13	Kommun	Nej	Nej			Det som kan konstateras är att graden av detaljer har ökat och likaså komplexiteten. Det kommer nog vara nödvändigt för att genomföra den omställning som ändå krävs. Relevanta kriterier lyfts nu som tidigare saknades. Det är också bra att det finns en tydlig koppling till taxonomin som då är styrande och det blir tydligare vad som är rätt och fel att få gröna krediter för. När det gäller infasningen i tid så kan det säkert vara utmanande med tanke på den komplexitet som de uppdaterade kriterierna innebär. Dock är det viktigt att inte slå av på takten när det gäller omställningen som de nya kriterierna ska bidra till.	

2023-11-13	Kommun	Nej	Nej	Gröna byggnader/Betong		Gällande de mer specifika frågorna kopplade till byggnader har kommunen i det av politiken beslutade miljöprogrammet angivit att de kommunala om- och nybyggnationer ska vara miljöcertifierade mellan 2020–2030 (alternativt uppfylla kraven för miljöcertifiering). Det är ju i linje med kraven på klimatförbättrad betong enligt de nya kriterierna. Inför de om- och nybyggnationer som kommunen står inför handlar det oftast om ganska kostsamma investeringar. Det kommer innebära att de ekonomiska aspekterna behöver tas hänsyn till.	
2023-11-13	Kommun	Nej	Nej		9.2.2	Inom ramen för VA upplevs kriterierna och kraven som rimliga. I punkt 9.2.2 är det rimliga krav om de hydrogeologiska förutsättningarna finns. Precis som ovan så kommer kommunen behöva ta hänsyn till de ekonomiska aspekterna.	
2023-11-13	Kommun	Nej	Nej	Generell kommentar		Som en liten kommun ser vi stora utmaningar när det gäller att tillsätta resurser för att administrera och hantera förfarandet för Gröna lån. Den ökade komplexiteten, som nog ändå behövs för att klara omställningen, får inte bli kontraproduktiv. Det kommer behövas någon form av stöd för att underlätta och stimulera gröna lån. De digitala verktygen för att hantera processen behöver vara effektiva för såväl Kommuninvest som kommunerna. Slutsatsen är att de nya kriterierna är ett bra steg i rätt riktning. Parallellt finns utmaningar för den lilla kommunen att ha resurser för att hantera processen. De ekonomiska aspekterna kommer också spela in.	
2023-11-13	Kommun	Nej	Nej			... kommun har med intresse tagit del av förslaget till nya kriterier för Gröna lån. Kommunen konstaterar att en stor del av de olika projekt som kan komma ifråga för gröna lån kan vara aktuella även i en mindre kommun. I flera avseenden stämmer förslagets intentioner väl överens med <i>Miljö- och klimatstrategi för ... kommun</i> , där fokusområdet <i>Nettonollsläpp</i> år 2045 exempelvis behandlar omställning till förnybar energi, energieffektivisering och ökad lokal	

						energiproduktion, fokusområdet Resurseffektiv kommun tar upp hållbar avfallshantering och fokusområdet <i>Hög livskvalitet</i> exempelvis hanterar vidareutveckling av säkra gång- och cykelvägar samt minskad miljö- och klimatpåverkan från ny- och ombyggnation. Möjligheten till Gröna lån skulle därmed kunna bidra till att uppfylla strategins målsättningar. .../.. kommun lämnar inte synpunkter på det föreslagna kravet på klimatförbättrad betong då kompetens inom området saknas i kommunen. Övriga kriterier bedöms som rimliga.	
2023-11-13	Kommun	Ja	Ja	Klimatförbättrad betong	3.1.6	Varför krav på enbart 20 % lägre klimatförbättrad betong om det redan idag är möjligt att kraftigt reducera betongens klimatpåverkan för olika konstruktioner enligt Svensk Betong (med upp till 50 %).	
2023-11-13	Kommun	Ja	Ja	Gröna byggnader	6.3.3	Hade önskat kriterier om masshantering. Dvs återanvändning av massor (i stället för att de ska gå direkt till avfall). Kriterier om anläggning för tillfällig förvaring av tex jord- och schaktmassor från verksamheter/byggprojekt som kan återanvändas som anläggningsmassor? I syfte att bli mer cirkulära.	
2023-11-13	Kommun	Ja	Ja	Övriga åtgärder	11	Saknar kriterier om koldioxidkompensation. Investering i projekt som tar bort koldioxid från atmosfären och lagrar den. Ev. ha som ett exempel under punkt 11?	Miljöåtgärd som innebär projekt kopplat till koldioxidkompensation bör läggas in under punkt 11.
2023-11-13	Kommun	Ja	Ja	Gröna byggnader	6	Miljökrav på demonterbarhet och systematisk återanvändning av byggmaterial. Viktigt då byggsektorn genererar stora avfallsmängder.	
2023-11-13	Kommun	Ja	Ja	Avfallshantering	8.1	I syfte att gå mot ett mer cirkulärt samhälle bör även anläggning för kategori återanvändning ingå här.	Komplettera med återanvändning. Kan produkten användas i ett annat sammanhang eller av andra aktörer/kommuner?
2023-11-13	Kommun	Ja	Ja	Avfallshantering och Övriga miljöåtgärder	8 och 11	Då arbete med olagligt deponerat avfall/dumpningar kopplar till avfallshantering bör detta finnas under punkt 8. Ytterligare en kolumn bör således skapas med ex namn Potentiellt farligt avfall. I nuläget finns information om olagligt deponerat avfall under punkt 11. (Övriga	Lyft bort olagligt deponerat avfall från punkt 11.1 till punkt 8 då det kopplar till avfall. Skapa kriterier om projekt kopplat till illegal avfallshantering?

						miljöåtgärder) tillsammans med miljöåtgärder som avser skapande och bevarande av ekosystem, livsmiljöer m.m. Saknar även kriterier om projekt kopplat till illegal avfallshantering för att upptäcka och agera mot verksamheter som bedriver illegal avfallshantering.	
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		..//.. kommun har inga särskilda synpunkter på de föreslagna ändringarna men instämmer i inriktningen att kriterierna bör anpassas till EU-lagstiftningen samt uppdateras utifrån den snabba utvecklingen som har skett inom miljö- och energiområdet.	
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		..//.. kommun ställer sig bakom förslaget i stort men lämnar synpunkter	
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Klimatförbättrad betong		1. I vilken utsträckning är de föreslagna kriterierna möjliga och rimliga att uppfylla för kommunala aktörer? Svar: Som det ser ut i dagsläget är det största frågetecknet omkring klimatförbättrad betong. ..//.. kommun anser att kriterierna behöver vara mer specifika för vissa typer av material. Det skulle driva på klimatomställningen på ett mer rättvist sätt utifrån hur kommunen arbetar med sina fastigheter.	Önskemålet är att det ska vara mer dynamiska kriterier. Alltså inte styra klimatpåverkan utifrån specifika materialval utan det måste också finnas andra sätt att ställa krav inom detta område.
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Klimatförbättrad betong		2. I vilken utsträckning förändrar de föreslagna kriterierna kommunala aktörers möjligheter att ansöka om Gröna lån? Svar: Det generella kravet på klimatförbättrad betong lär ha stor betydelse. För många aktörer är det fortfarande nytt och inte så beprövat på bred front.	

2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar	<p>3.I vilken utsträckning anser ni att de föreslagna kriterierna kan vara bidragande i ert eget omställningsarbete?</p> <p>Svar: Det kan förstärka de ambitioner som redan finns inom kommunen. Inom vissa områden är kriterierna lite mer konkreta så som exempelvis vad gäller reningsverk men inom andra områden är de mer vaga så som inom exempelvis klimatanpassning. Möjligen skulle kriterierna kunna driva på vilken typ av betong som väljs. Fast det skulle också kunna leda till att hämma och se till helheten än att göra specifika materialval. Exempelvis att se vad som skulle kunna bevaras inom befintliga byggnader. Att kanske förslagsvis behålla så mycket av stommen som möjligt. En frågeställning som då dyker upp är hur ett sådant projekt ska bedömas? Specifika materialkrav är inte i linje med kommunens nya förslag på klimatstrategi. Att utgå från den här skrivningen som finns med är ett bättre kriterium: "För att främja klimatarbete utifrån livscykelperspektiv ställs för nybyggnation också krav på att livscykelinriktade klimatåtgärder genomförs i projektet, som minimum för stommen. Därutöver ställs vissa upplysningskrav kopplat till klimatberäkning och upphandling." Men även bra om det går att komplettera med beskrivningar som gäller ombyggnation. Miljöbyggnad har kriterier som handlar om byggnadens klimatavtryck/prestanda i stort. Vilket även drivs av många aktörer inom branschen. Att försöka att se till helheten är i linje med lagkrav på klimatdeklarationer. Exempelvis skulle det vara mer utvecklande med kriterier för olika typer av byggnad (där gränsvärden finns) så som 250 CO2-ekvivalenter/m2 BTA vid nybyggnation för skolor.</p>	<p>Ett medskick är att kommunen vill se ett större fokus på ombyggnation. Miljönyttan för ombyggnation är på ett relevant sätt viktigare än en nyproduktion. Eftersom det är ett befintligt bestånd och det bästa vore att inte bygga nytt utifrån ett klimatperspektiv. Ett medskick blir därför om det egentligen borde vara lägre krav för ombyggnation för att premiera dessa insatser inom gröna länen.</p>
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Klimatförbättrad betong	<p>4.Är det möjligt och rimligt att, med eller utan infasningsperiod, införa krav på klimatförbättrad betong?</p> <p>Svar 1: En generell bedömning är att byggbranschen förespråkar mer generella krav utifrån vilken klimatprestanda/klimatavtryck olika projekt har. Inte specifika materialkrav. Vilka lösningar som är det bästa kan vara svårt att förutse och det kan i vissa fall finnas projektförutsättningar som kräver en viss betong.</p> <p>Svar 2: Specifika materialkrav är naturligtvis inte fel men ..//..kommun gör bedömning att styrningen blir något missriktad och följer inte övrig</p>	<p>1. Det måste finnas utrymme för att kunna ta hänsyn till att alla projekt ser olika ut och kommer ha sina egna förutsättningar. Exempelvis skulle det kunna vara att 80 procent av betongen skulle kunna vara klimatförbättrad medan 20 procent har sådana specifika krav att det inte finns någon som har möjlighet att leverera klimatförbättrad betong. Eller att tidsplaner kan vara för korta för att alla delar av en byggnad ska kunna byggas med klimatförbättrad betong. Vilket påverkar möjligheten till gröna lån. Allt detta sammantaget inklusive att tidplaner ska passas och marknadsförutsättningar vilket kan försvåra olika projekt i framtiden. 2.Medskicket blir</p>

						branschpraxis för tillfället. Uppföljningen skulle också bli väldigt detaljerad och därför minskar flexibiliteten. Detta i sin tur stimulerar inte önskad utveckling och tillväxt.	att om det är möjligt är det bättre att ställa krav på de totala klimatutsläppen från byggprocessen. Detta skulle bidra till mer rådighet och skulle kunna bidra till att på ett bättre sätt styra och kunna göra aktiva val. Det skulle också i förlängningen kunna innebära att betong byts ut och ibland andra delar i konstruktionen så som till exempel stål. Att i stället utgå från referensnivån av utsläpp från hela byggnationen (klimatdeklarationen/beräkningar) så skulle samma effekt kunna uppnås men det skulle också bidra till en större valfrihet.
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Grundkrav för Berättigade Projekt	3.1	Hur definieras det systematiskt miljöarbete? Det behöver förtydligas vad fossilenergibaserad infrastruktur innebär. Förutom fjärrvärmeanläggningar. En frågeställning är vilken rådighet fjärrvärmeanläggningen har att minska andelen plast? Vidare behöver hänsyn tas till om det är rätt att lägga ansvaret där? Även kommunens roll att försöka minimera uppkomsten av plast. Går det att trycka på samverkansprojekt? Gemensamma åtgärder för att minska?	
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Fossil inläsning godkänns inte, fossila inslag kan tolereras	3.1.3	Fossilenergibaserad infrastruktur. Vad innebär det? Förutom fjärrvärmeanläggningar?	
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Krav på minskad plastanvändning	3.1.4	Vilken rådighet har fjärrvärmeanläggningen att minska andelen plast? Ett medskick på en frågeställning som kommer upp är om det verkligen är rätt att lägga ansvaret där? Det är kommunens och hela marknadens roll att försöka minimera uppkomsten av plast. Går det att förespråka samverkansprojekt och/eller gemensamma åtgärder för att uppnå en minskning? Det finns plast på marknaden som inte går att materialåtervinna och det är bristfälliga insamlingssystem för plast. Det leder till att kommunens kostnader blir höga för en eftersortering för att få ner CO2 vid en förbränningsanläggning. Om marknaden inte ändras så tvingas pannorna in i investeringarna. Annars finns det en risk att man inte når upp till klimatmålen och då bygger vi i inte för vår nästa generation. Så därför krävs en samverkan i hela leveranskedjan för att få en "billigare" lösning i ett tidigare led för att ta bort plasten.	

2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Rekomendationer för bygg- och anläggningsmaterial	3.1.5	Det blir enkelspårigt att enbart fokusera på betong. Klimatförbättrad betong är en viktig åtgärd som i sin tur ställer krav på uppföljning. En frågeställning som blir aktuell då är om projekt med betong ska redovisas separat och gäller det all betong? Var går gränsen för olika konstruktionsdelar och hur säkerställs förhållandet till aktuell branschreferensnivå? Dessutom är fordons- och bränsleanvändning en stor del av klimatavtrycket från anläggningar. Reflektionen blir att det är lätt att tappa andra områden som är stora. Exempelvis stålkonstruktioner kan väl också ha högt klimatavtryck? Att hantera en kombination av olika stomval kanske blir mer vanligt?	
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Särskilt om Gröna byggnader	3.3	Följande beskrivning gäller den bara nybyggnation? Förtydliga gärna. "För att främja klimatarbete utifrån livscykelperspektiv ställs för nybyggnation också krav på att livscykelinriktade klimatåtgärder genomförs i projektet, som minimum för stommen. Därutöver ställs vissa upplysningskrav kopplat till klimatberäkning och upphandling."	
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Energiprestanda	6.3.1	Det blir rörigt att blanda nyproduktion med befintlig bebyggelse. Text och kriterier omfattar nyproduktion i huvudsak. Primärenergital går inte så lätt att mäta, utan det måste räknas om och normaliseras. Om detta ska åstadkommas årligen finns risken att det blir krångligt. Fast skulle det gå att använda energideklarationen som kvitto för befintliga byggnader, så framgår primärenergitalet där.	
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Lufttäthet och termisk integritet	6.3.2	Det finns inte behov av detta krav om energiprestandan är så pass djärv. Visserligen en metod som kan ge kvaliteter men är detta verkligen en metod som är så pass betydelsefull i relation till annat?	

2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Klimatkrav material och byggprocess	6.3.3	Hänvisar till samma kommentarer som de generella gällande klimatförbättrad betong. Det kan skapa låsningar i stället för flexibilitet av olika byggmaterial när det blir fokus på betong.	Önskemålet är att gröna lån ska ta hand om helheten. ../.. kommuns förslag på klimatstrategi har fokus på helheten och anser inte att det blir rätt styrning att fokusera på enskilda material som kriterium även om det är en viktig åtgärd för ett minskat klimatavtryck.
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Upplyningskrav av kopplat till klimatberäkning och upphandling	6.3.4		Ett medskick är att det kan vara enklare att ange klimatutsläpp eftersom det är avgränsat till A1-A5.
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Kommentar Miljökommittén klimatkrav material och byggprocess	6.4.2	Förtydliga gärna vad en betydande del är.	
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Kriterier inom Större renoveringar	6.5	Tydliggör om minskning av energi verkligen ska göras utifrån primärenergital. Primärenergitalet går inte att läsa av på en mätare så om ska det följas upp är det lättare med specifik energianvändning som ska minska med 30 %. En minskning med 30% överensstämmer med koncernens ambitioner.	
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Kriterier inom Övriga åtgärder		Fönsterbyten, dörrbyten, fjv-uc-förnyelse, kulvertbyte borde ingå i detta avsnitt. En fundering är om utbyte av ventilationssystem respektive byte av ventilationsaggregat anses ingå i 6.7c? Annars borde det förtydligas då ../.. kommun ser det som en stor energinytta att förnya det. Hiss är inte heller förtydligt någonstans, där blir uppfattningen att det är en nytta att byta till energieffektiverade hissar.	
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Persontransport på väg		Redovisning av "projektet främsta nyttor" för fordon bör bli inköp av fordon på årsbasis eller för samlad planperiod enligt investeringsprogram.	

2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Generella kriterier för användning av betong		”Undantag kan göras för betong som är i kontakt med dricksvatten”.Dricksvatten är benämningen på det färdigproducerade vatten som efter reningsprocessen på vattenverket är godkänt att leverera som dricksvatten. Det är viktigt att även råvatten inte påverkas av exempelvis innehållet i betongen.	Förslag på ändring i texten blir därför: ”Undantag kan göras för betong som är i kontakt med dricksvatten eller vatten som ska användas för dricksvattenproduktion”.
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Dricksvattenförsörjning		Många VA-huvudmän står inför betydande investeringar på sina vattenverk. Läckagenivån kan bli svår att uppfylla då det främst är kopplat till dricksvattennätet i mark och i mindre grad till själva vattenverket. Kriterierna kan därför behöva ta hänsyn till de olika delarna. För att möta nya krav på dricksvattenkvalitet och/eller hantera utmaningar med föroreningar i råvatten behöver VA-huvudmannen investera i energikrävande processteg. Vilket kan vara försvårande för att kvalificera sig för klimatkriterierna.Ett medskick blir att det finns en utmaning för anläggningar som byggs helt nya. Så som exempelvis för ...//..vatten AB. Bolaget bygger ett helt nytt dricksvattenförsörjningssystem och det finns i dagsläget ingen tidigare verksamhet att jämföra nettoförbrukningen med.	
2023-11-14	Kommun	Ja	Ja	Kriterier		Lite otydliga kriterier för vad som är en klimatanpassning. Förtydliga gärna detta.	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		I vilken utsträckning är det föreslagna kriterierna möjliga och rimliga att uppfylla för kommunala aktörer? ..//.. anser att de föreslagna kraven är möjliga och rimliga att uppfylla. Dock vill vi framhålla att detta kan innebära en ökad administration. Med detta i åtanke borde frågan om en ökad rabatt diskuteras.	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		I vilken utsträckning förändrar de föreslagna kriterierna kommunala aktörers möjligheter att ansöka om Gröna lån? ..//.. anser att de föreslagna kriterierna möjliggör en tydligare identifiering av vilka projekt som kan inkluderas i Gröna lån, detta borde i sin tur leda till att fler projekt anmäls in. Det som kan vara en utmaning är att ”paketera” flera delprojekt som är en del av en större hållbarhetsåtgärning som omfattar många av kriterierna	

2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		I vilken utsträckning anser ni att de föreslagna kriterierna kan vara bidragande i ert eget omställningsarbete? Dessa kriterier ser ..//.. som en vidareutveckling mot en allt tydligare kravbild på vårt omställningsarbete.	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Klimatanpassad betong		Är det möjligt och rimligt att, med eller utan infasningsperiod, inför krav på klimatförbättrad betong? Umeå upplever att det idag inte finns en tydlig standard i branschen kring detta vilket innebär att en infasningsperiod är nödvändig. Man bör också ta i beaktande övriga utmaningar med klimatförbättrad betong, som t ex tillgång, kostnad och prestanda med tanke på att betong är helt avgörande för konstruktionen i stora infrastrukturprojekt. Projekt som i grunden syftar till att möjliggöra gröna transportupplägg.	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Klimatanpassad betong		Bra med undantag från kravet på klimatförbättrad betong i kontakt med dricksvatten. Där måste funktionskrav stå högre än miljökrav	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		Kommuninvest ställer inte krav på miljöcertifiering, bra ur vår synvinkel som i dagsläget inte jobbar mot någon certifieringsnivå	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		Bra att även utomhusbelysning kan omfattas av gröna lån	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar	6.3.1	Inga förändringar av kravet på byggnaders energiprestanda mot nuvarande krav, se pkt 6.3.1	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar	6.7	Bra att kravet på hur stor energieffektiviseringen ska vara enligt pkt 6.7 är borttagen. Istället är åtgärder som automatiskt är berättigade gröna lån definierade.	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar	9.1	Även dagvatten omfattas nu av kriterierna pkt 9.1	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		Den bidragande effekten av grönt lån i form av förmånligare ränta är dock marginell. Effekten i skrivande stund är enbart -0,02 %. Åtgärder som skulle höja investeringskostnaden skulle urholka användandet av det "gröna lånet".	

2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar	Remissens skrivning om kravet på klimatförbättrad betong behöver utvärderas utifrån ovan skrivning angående den bidragande effekten av det gröna lånet.	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		Förtydligande kring hur redan godkända men nyttjat utrymme kommer att hanteras
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar	I vilken utsträckning är de föreslagna kriterierna möjliga och rimliga att uppfylla för kommunala aktörer? Kriterierna kan uppfyllas men bedöms innebära fördröningar som inte fullt ut kompenseras av de ekonomiska fördelarna med grön finansiering.	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar	I vilken utsträckning förändrar de föreslagna kriterierna kommunala aktörers möjligheter att ansöka om Gröna lån? Utifrån ett tekniskt perspektiv kan kommunen arbeta utifrån föreslagna kriterier. Möjligheten att ansöka om gröna lån begränsas av fördröningen de föreslagna kriterierna bedöms leda till. Ska grönt finansierade projekt genomföras behöver de prioriteras inom ramarna för kommunens investeringsbudget.	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar	I vilken utsträckning anser ni att de föreslagna kriterierna kan vara bidragande i ert eget omställningsarbete? Möjligheten till grön finansiering kan vara en bidragande faktor i omställningsarbetet. Kommunens investeringsbudget utgör fortsatt den huvudsakligen styrande faktorn.	
2023-11-15	Kommun	Ja	Ja	Klimatanpassad betong	Är det möjligt och rimligt att, med eller utan infasningsperiod, införa krav på klimatförbättrad betong? När kommunen handlar som byggherre eller fastighetsägare kan egna krav utöver vad som anges i PBL ställas på tekniska egenskaper. I andra fall Syftet med denna bestämmelse är att öka transparensen och konkurrensen i framför allt kommunala avtalsförhandlingar för att på så sätt	

						effektivisera byggprocesser. Ställs krav på klimatförbättrad betong kan alltså grön finansiering endast användas i projekt där kommunen är byggherre eller fastighetsägare under hela processen.
2023-11-16	Kommun	Ja	Nej	Generell kommentar		Överlag har förslagen till nya kriterier för Gröna lån förtydligats till det bättre. Kriterierna mer detaljerade samt tydligare än tidigare, vilket är positivt. De nya grundkraven för berättigade projekt är mycket tydligare än de gamla formuleringarna.
2023-11-16	Kommun	Ja	Nej	Gröna byggnader	3.1.5	Det är rimligt att för användning av betong samt för byggnaders energiprestanda och klimatåtgärder att de föreslagna kriterierna är mer långtgående än taxonomin. Byggprocessen inklusive tillverkning av byggmaterial, byggtransporter och produktionen på byggarbetsplatsen för nybyggda hus står för lika mycket eller rentav större klimatpåverkan än byggnaders drift under 50 år. Av tillverkning av byggmaterial står betong för den största påverkan.
2023-11-16	Kommun	Ja	Nej	Miljökommittén	7.3.2	Det är bra att biogas har inkluderats som ett hållbart bränsle och att kriterierna inte endast tar hänsyn till EU-taxonomin avseende principen om noll direkta koldioxidutsläpp eftersom detta inte inkluderar bränslets hela livscykelanalys och därmed inte påvisar biogasens samhällsnytta.
2023-11-16	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	3	3.1	Grundkrav för berättigade projekt: I det nya förslaget till text framgår ej om berättigade projekt ska bidra både till att minska klimatpåverkan, klimatanpassning och övriga miljöfrågor, eller om det är tillräckligt att bidra till en av delarna.
2023-11-16	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	3	3.1.3	Fossil inläsning godkänns inte, fossila inslag kan tolereras: Minskning av fossil andel för projekt som rör fjärrvärmeanläggningar från 10% till 5%. Vi har inga synpunkter på mindre fossil andel i sig däremot finns en osäkerhet kring framtiden.

2023-11-16	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	3	3.1.6	<p>Krav på användning av klimatförbättrad betong: Genomgående ingår förslag på krav om klimatförbättrad betong i projekt där betong ingår. Det är en viktig del för att minska klimatpåverkan från byggnation. Det bör övervägas om det i vissa fall bör ställas generellt krav på byggmaterial med låg klimatpåverkan ur livscykelperspektiv, exempelvis under Gröna byggnader, i stället för att kravställa ett specifikt material. Kravet kommer påverka priset på betong, enligt uppskattning från andra källor mellan 10-15 %. Det kommer i sin tur påverka byggpriserna framöver. Kompensation med 0,02% i prisrabatt från Kl:s klassificering av en investering som grön täcker inte den kostnadsökningen och då finns en risk att det inte är intressant även om man har låneavtal på längre löptider. Samtidigt kan det driva fram mer utveckling av materialet som i sin tur kan bidra till att pressa kostnader</p>
2023-11-16	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	4	4.1	<p>Förnybar energi – berättigade projekt: Bra med ett förtydligande på att elproduktion med solceller är ett stödberättigat projekt</p>
2023-11-16	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	6		<p>Gröna byggnader: Det upplevs som positivt att Kommuninvest uppmuntrar miljö- och klimatkrav i upphandling i avsnittet Gröna byggnader</p>
2023-11-16	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	6	6.3.1	<p>Energiprestanda: Kravet på 20% lägre primärenergital finns kvar och det kan vara svårt att klara av i brukarskedet. Som förslaget är formulerat så ska ett schablovärde enligt BEN 3 användas under brukarskedet avseende energiförbrukning för varmvatten. Då återspeglar uppföljningen inte om vi arbetar med energieffektiviseringar och det kan bli svårt att uppnå kraven</p>
2023-11-16	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	6	6.3.3 och 6.3.4	<p>Klimatkrav material och byggprocess: Upplivningskrav kopplat till klimatberäkning och upphandling: Positivt att man förtydligat hur byggnadens livscykelbaserade utsläpp tas fram och att det stämmer överens med den klimatdeklaration som vi enligt BBR är tvungna att ta fram till bygglovet.</p>

2023-11-16	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	6	6.5.1 och 6.7	Kriterier inom större renoveringar /Energiprestanda: Kriterier inom Övriga åtgärder: Positivt med att delar av ett projekt med tex energieffektiv utrustning i byggnader kan bli stödberättigade, trots att hela projektet inte är det och oavsett hur stor energieffektivisering som uppnås i det individuella projektet (tidigare minskning med 30%).	
2023-11-16	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	7	7.3 och 7.3.2	Skäl till föreslagna ändringar Kommentar Miljkommittén Avvikelsen från taxonomins krav på fordon med noll utsläpp och möjliggörande av att fordon drivs med biogas är viktig för lokalt omhändertagande av resurser och cirkulär ekonomi	
2023-11-16	Kommun samt kommunala bolag	Ja	Ja	10	10.2		Klimatanpassningsåtgärder – Kriterier Under kriterier för Klimatanpassningsåtgärder bör det ingå skrivning om att projekten ska genomföras med minimal klimatpåverkan, samt att hänsyn ska tas till biologisk mångfald och ekosystem
2023-11-20	Kommun	Nej	Ja			Inga synpunkter (Kommunstyrelsen beslutar att inte ha något att erinra mot förslaget.)	
2023-11-20	Kommun	Ja	Nej	Klimatförbättrad betong	3.1.6	Att utökade krav på att miljöförbättrad betong ska användas i de fall en stor andel betong används i projekt som ansökt om finansiering ser vi som positivt. Även att använda den definition för miljöförbättrad betong som Svensk betong använder i sin "Vägledning klimatförbättrad betong, utgåva 2", 2022.	
2023-11-20	Kommun	Ja	Nej	Berättigade projekt	5.1	Det blir lite motsägelsefullt när installation av elektriska värmepumpar nämns som en åtgärd som berättigar till "grönt lån" samtidigt som det vid	BBR har krav för installerad eleffekt för uppvärmning. Vore önskvärt om detta krav kan uppfyllas och redovisas före och efter åtgärd enligt

						3.3.2 framhålls: " Vid nybyggnation eller i samband med konvertering av byggnaders energisystem är det angeläget att hålla nere byggnadens eleffektbehov". En installation av värmepump ökar oftast eleffektbehovet med det dubbla, eller mer, i många fall. Någon form av redovisning av skillnad för effektbehov bör göras. Exempelvis en viktningsfaktor mellan eleffekt och exempelvis minskad effekt för fjärrvärme om det är en sådan konvertering som ska finansieras. Viktningsfaktorer finns i byggreglerna avseende el och fjärrvärme men då enbart för energianvändningen, kallad specifik energianvändning eller populärt, "köpt energi".	den formel som finns i BBR för att synliggöra om någon miljönytta görs. Alternativt en "stoppregel" som godkänner en viss procentuell ökning av eleffektbehovet.
2023-11-20	Kommun	Ja	Nej	Gröna byggnader	6	Definitionen av vad som ska betraktas som gröna byggnader känns inte helt klar när det gäller energiprestanda och lufttäthet.	
2023-11-20	Kommun	Ja	Nej	Ange kriterier för både nya och befintliga bostadshus	6.1, 6.1.3	Vid 6.3.1 anges att energiprestandan ska vara 20 % lägre än BBR29 för nya och befintliga byggnader. Men punkten 6.5.1 säger även att prestandan behöver vara 30 % lägre än tidigare eller motsvara nybyggnadskraven efter att åtgärder genomförts på befintliga byggnader. Det öppnar för ett ganska stort spann för vilka åtgärder som är berättigade att erhålla "Gröna lån". För befintliga byggnader kan spannet bli från 60 kWh/m ² (20 % bättre än nybyggnadskrav) till över 175 kWh/m ² (specifik energianvändning) vid en reduktion på 30 % av tidigare prestanda om byggnaden i exemplet har 250 kWh/m ² i utgångsläget. Det senare är fortfarande en byggnad med riktigt dålig energiprestanda efter åtgärder trots nyttjande av "Grönt lån".	
2023-11-20	Kommun	Ja	Nej	Lufttäthet och termisk integritet	6.3.2	6.3.2 står det att "Byggnader som är större än 5 000 m ² ska genomgå testning...". I branschorganisationerna Byggföretagen och Fastighetsägarna står det även om att det finns ett alternativ till testningen. Det bör förtydligas i de nya kriterierna.	
2023-11-20	Kommun	Ja	Nej	Kriterier för nya och befintliga bostadshus och lokaler	6.3	Det inte heller helt tydligt gällande testning av lufttäthet. Det är inte uppenbart vilka som omfattas eftersom 6.3 avser både nya och befintliga byggnader. Det finns inte heller några krav på vilken lufttäthet som ska uppnås, bara att testning ska utföras. Nyttan med testningen kan då ifrågasättas om resultatet inte beaktas i krav för gröna lån.	

2023-11-20	Kommun	Nej	Nej	Gröna byggnader	6.3.3	Vill man gå längre kan man fundera på klimatkrav sätta som en maxgräns för kg CO2ekv/BTA, eventuellt uppdelat på olika byggnadstyper.	
2023-11-20	Kommun	Nej	Nej	Gröna byggnader	6.3.4	Det framgår inte vilka byggdelar som ska omfattas av beräkningen. Är det endast de byggnadsdelar som omfattas av Boverkets lagkrav blir inte kravet drivande, eftersom detta ändå måste göras.	Ett förslag är att inkludera samtliga byggdelar.
2023-11-20	Kommun	Nej	Nej	Hållbara transporter	7.2	Vad vi kan se finns det inte någon kategori där t ex eldrivna lastbilar och sopbilar kan passa in. Inte heller arbetsmaskiner. Detta kan vara värdefullt för en kommun att kunna finansiera grönt.	Vårt förslag är att se över de olika underkategorierna och se om tyngre fordon som inte är avsedda för persontransport, samt arbetsmaskiner, kan läggas till i någon underkategori.
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		..//.. kommun anser att förslaget är välskrivet och tydligt strukturerat i sin genomgång av de föreslagna ändringar	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		Dock undrar kommunen om inte kriterierna, utöver att vara i linje med EU-taxonomin, också bör linjeras med övriga EU-krav och regleringar som framöver kommer att komma. Detta gäller till exempel EU:s direktiv för byggnaders energiprestanda som är en del av klimatpaketet Fit for 55, som ska bidra till att EU:s samlade växthusutsläpp minskar med 55% till 2030, med 1990 som basår.	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		Likaså kan Taxonomins minimiskydd för hållbarhet med dess krav på systematiskt arbete i linje med FN:s Vägledande principer för företag inom mänskliga rättigheter, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings (OECD) vägledning för multinationella företag och Internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta kärnkonventioner kring arbetsrättsliga villkor, nämnas som grundkrav i enlighet med "do no significant harm"	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		3.1.1	Här kan hållbar infrastruktur, som tex. GC-vägar och liknande, inkluderas, för att uppmuntra ökad byggnation av denna typ av infrastruktur.	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		3.1.4	Kan kravet på minskning av andelen plast i förbränning förtydligas ytterligare för att sätta ett minimikrav på den minskning som krävs?	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		3.1.6	Skulle motsvarande krav, som ställs på betong, kunna ställas på asfalt för att motivera utveckling, produktion och inköp av klimatförbättrad asfalt?	

2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		3.2	Vilken definition av landsbygd som menas bör definieras för att säkerställa rätt nyttjande.	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		4.2.4	Godkänns nordisk elmix för produktion av vätgas, eller måste produktionen alltid ligga på ett eget elnät, som sedan kan skicka överskottet vidare ut på det allmänna nätet?	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		4.2.5	Hur säkerställs att fossil inlåsning inte sker på längre sikt? Skulle lånet kunna omvandlas till ett "vanligt" lån, om det tex. visar sig att mottagaren av koldioxiden inte klarar av sina åtaganden?	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		4.3.2	EU-taxonomin mål 3: Hållbar användning och skydd av vatten och marina resurser, kan inkluderas som krav på vattenkraft, då aktiviteten ändå inte får göra signifikant skada (DNSH) på detta mål.	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		6.3/6.3.1	Här kan hänsyn tas till EU:s kommande krav på energiklassning i och med direktivet 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda. Speciellt avseende de utökade krav som ställs på offentliga byggnader. Även kan krav ställas på att möjligheten att nyttja/renovera befintliga fastigheter utretts ordentligt, så som exempelvis görs i London och Bryssel, innan gröna lån kan erhållas för nybyggnation.	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		6.3.3	Lokal masshantering bör kunna inkluderas bland dessa åtgärder, då denna ofta har en hög klimatpåverkan.	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		6.5.1	Likaså här kan hänsyn tas till EU:s kommande krav på energiklassning i och med direktivet 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda. Speciellt avseende de utökade krav som ställs på offentliga byggnader.	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		6.7	För att uppmuntra återbruk, cirkularitet och undvika inköp av nya produkter, kan man uppmuntra renovering av befintliga fönster och dörrar.	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		7.2.4	Förbättrad drift och skötsel kan också inkluderas i detta område. Tex. inköp av sopsaltningmaskiner och/eller annan utveckling av nya lösningar som kräver inköp av material.	
2023-11-23	Kommun	Ja	Ja		11.2	Det bör också ställas krav på vad marken skall nyttjas till därefter, i linje med att förhindra fossil inlåsning.	

2023-11-24	Kommun	Nej	Ja	Inga synpunkter		../.. kommun ställer sig bakom Kommuninvest nya kriterier för Gröna lån	
2023-11-24	Kommunalt bolag	Ja	Ja		3.2	Remissförslaget har tydliga referenser till kraven i taxonomin. Till skillnad från taxonomin ställer inte Kommuninvest några krav på socialt ansvarstagande för att få billigare lån. Borde "Gröna lån" döpas om till "Hållbara lån" och kompletteras med krav på socialt ansvarstagande för att även driva den samhällsutvecklingen framåt?	
2023-11-24	Kommunalt bolag	Ja	Ja		4.1	Förtydligande av villkoret "Överföring, distribution och lagring av el".	Använd taxonomins formulering för eldistribution för att tydliggöra vilka projekt som är berättigade för gröna lån
2023-11-24	Kommunalt bolag	Ja	Ja		4.2.3	Nuvarande text och tre punkterna under "Förslag till nya kriterier" är direkt hämtad från taxonomin.	Ersätt nuvarande text med en formulering i stil med "Om vattenkraftsverksamheten är i linje med taxonomin är aktiviteten även godkänd för gröna lån."
2023-11-24	Kommunalt bolag	Ja	Ja		4.2.4	Förnybara och/eller fossilfria energikällor ska primärt användas som råvara/material för tillverkningen. Den maximalt tillåtna andelen fossila energikällor är 5 procent	Texten bör tydliggöras med hur det ska bevisas vilken energikälla som är använd.
2023-11-24	Kommunalt bolag	Ja	Ja		7.2.4	Investeringsprojektet ska utgöras av t.ex. trottoarer, cykelbanor och fotgångarområden, installationer för elektrisk laddning och tankning med väte.	Investeringsprojektet ska utgöras av t.ex. trottoarer, cykelbanor och fotgångarområden, installationer för elektrisk laddning och tankning med vätgas
2023-11-24	Kommun	Ja	Ja		4.2.5	Koldioxidavskiljning, -användning och -lagring - skulle önska förtydligande om man får räkna inlagring i träkonstruktioner eller inte?	
2024-11-24	Kommun	Ja	Ja		7.1	Saknar luftfarten, både omställningen av den konventionella (där vi har infrastruktur) men också den undre luftrummet, dvs drömrådet.	Tillägg luftfart
2023-11-24	Kommun	Ja	Ja		7.2.4	Infrastruktur för gång, cykel eller enpersonsfordon - lite snävt. Saknar mikromobilitet och sånt som kan underlätta små-godstransporter	Tillägg Rubrik Infrastruktur för gång, cykel, enpersonsfordon eller annan mikromobilitet
2023-11-24	Kommun	Ja	Ja		7.2.6	Infrastruktur som möjliggör koldioxidsnål vägtransport och kollektivtrafik - skulle gärna se att även teknisk utrustning för en förbättrad kollektivtrafik, dvs digitaliseringen för mobilitetstjänster ingick i kriterierna	Tillägg under Investeringsprojekt som uppfyller ett av dessa kriterier: Tekniks utrustning för en förbättrad kollektivtrafik som t ex digitala mobilitetstjänster

2023-11-24	Kommun	Ja	Ja			Övergripande är de föreslagna kriterierna möjliga och rimliga att uppfylla då de ligger i linje med ../.. kommuns strategi	
2023-11-24	Kommun	Ja	Ja			De föreslagna kriterierna bedöms inte förändra ../.. kommuns möjlighet att ansöka om Gröna lån	
2023-11-24	Kommun	Ja	Ja			De föreslagna kriterierna bidrar på ett bra och enkelt sätt till Skellefteå kommuns fortsatta omställningsarbete	
2023-11-24	Kommun	Ja	Ja			Införande av krav på klimatförbättrad betong är en komplex fråga men Skellefteå kommun tycker att den är både möjlig och rimlig att införa	
2023-11-28	Kommun	Ja	Ja	Generell kommentar		Förvaltningen bedömer att remissen innebär en bra och välbalanserad uppdatering av nuvarande kriterier för gröna lån som kommer att ge fortsatt goda möjligheter att låna grönt samtidigt som en viss skärpning av kraven bör bidra till ytterligare klimat- och miljönytta. Förslagen i remissen bedöms som rimliga och möjliga att uppfylla.	